KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2025
APRÍL/KWIECIEŃ

Č. 4 (801)/roč. 67
Cena 6,00 zł (8% VAT)

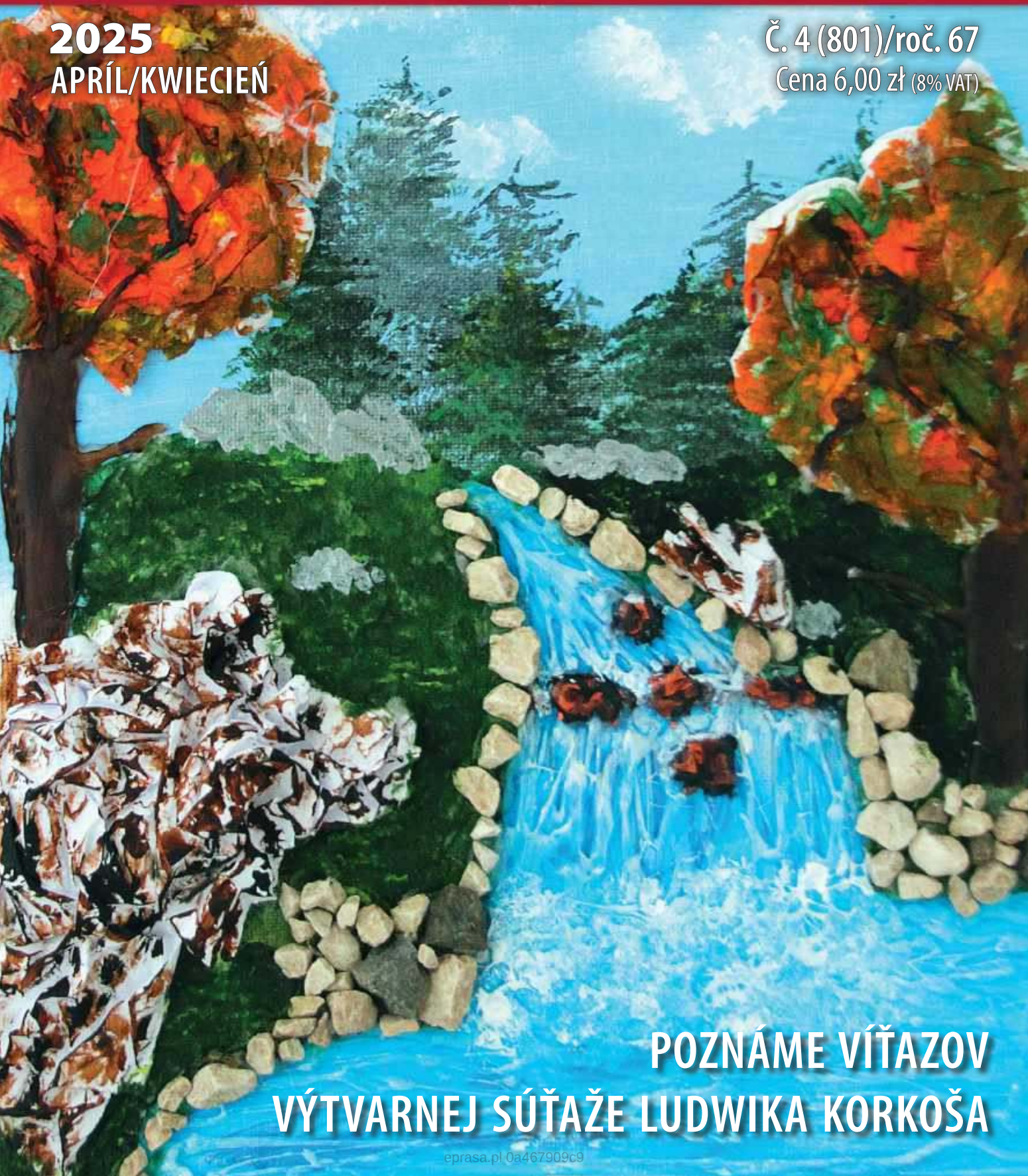

POZNÁME VÍŤAZOV VÝTVARNEJ SÚŤAŽE LUDWIKA KORKOŠA

eprasa.pl 0a467909c9

V APRÍLOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

3 Generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris poctený Cenou Ondreja Štefanku

4 Študuj na Slovensku

5 Život od teraz môžete čítať aj na webe

Keďže v dnešnej digitálnej dobe sa čoraz viac čitateľov rozhoduje pre elektronickú verziu časopisov, pripravili sme pre Vás pri príležitosti vydania 800. čísla Života aj my takýto malý darček. Odteraz si tak jediný slovenský časopis v Poľsku môžete predplatiť tiež v elektronickej podobe na našej novej internetovej stránke www.zivot.pl.

6 Zvyky a tradície veľkonočného týždňa na Orave

7 Prečo zdobíme veľkonočné vajíčka?

Veľká noc je predo dvermi a každý z nás sa na ňu pripravuje zvyčajne v duchu tých tradícií, ktoré zdedil po svojich predkoch a odovzdáva ich svojim potomkom. Takmer v každej domácnosti na stoloch či vo výzdobe pritom nechýbajú veľkonočné vajíčka. Prečo sú práve ony symbolom týchto sviatkov? Dozviete sa v našom článku.

8 Jarná nálada v Slovenskom dome v Kacvíne

9 Sviatočne v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

V marci prichádza do našich zemepisných šírok astronomická jar a prvé jarné počasie v tomto roku na seba veru nenechalo dlho čakať. Počas niektorých marcových dní slniečko už hrialo intenzívnejšie, pričom celá príroda začala pomaly ožívať, čo je neklamným znamením, že sa blížia sviatky jari, ktoré sú spojené so sviatkom Veľkej noci. Ožilo taktiež Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej, kde sa deti v tejto súvislosti pustili do výroby veľkonočných ozdôb.

10 Horčičné zrnko

11 Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí udelil dotácie na rok 2025

12-15 Pripomenieme si v roku 2025 IV.

16-17 Živá ľudová kultúra vo Vyšných Lapšoch

18-20 Krátko zo Spiša a Oravy

21-23 Poznáme víťazov výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša

Tohtoročná výtvarná súťaž Ludwika Korkoša s názvom Môj obľúbený slovenský príbeh bola vyhodnotená a prinášame mená víťazov. Súťaž je organizovaná redakciou Život v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave za účasti žiakov zo spišských a oravských základných škôl. Do tohto ročníka súťaže bolo zaslaných vyše dvesto prác, ktorých úroveň bola vysoká. Podrobnejšie informácie prinášame v našom článku.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – apríl

Na obálke: Práca z výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša s názvom Môj obľúbený slovenský príbeh – 5. miesto v staršej skupine Oliwia Król z Podsklia – Lúčanský vodopád – prírodná sprcha Slovenska. Reprodukcia: A. Jendžejčíková. Grafická úprava: E. Koziołová.

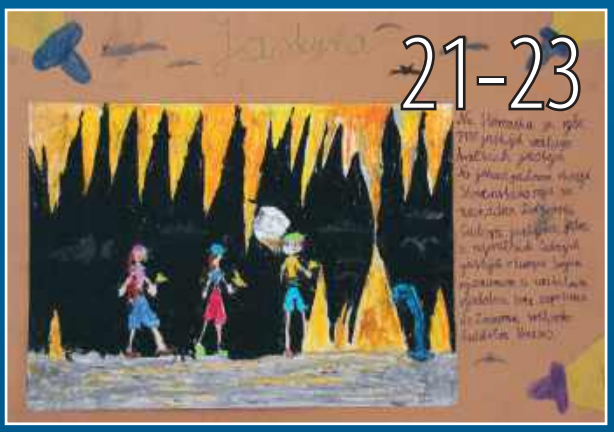

eprasa.pl 0a467909c9

Generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris poctený Cenou Ondreja Štefanka

autor | Milica Majeriková-Molitoris

foto | M. Majeriková-Molitoris, A. Rau-Lehotska

Nadlak je mestečko na rumunsko-maďarskom pohraničí, kde žijú okrem iného aj obyvatelia, ktorí tu prišli pred viac ako 200 rokmi z území dnešného Slovenska, a nie sú to Gemerčania, Novohradčania, Zvolenčania, Liptáci, Oravčania, či nebodaj gorali, ale Slováci. Slovenský jazyk a kultúru s úctou nielen predávajú z generácie na generáciu, ale zároveň ich kultivujú a sú tvorcami unikátnych historických, publicistických či umeleckých diel.

Podobne, ako aj v iných dolnozemských slovenských komunitách, ktoré si spoločne práve v tomto mestečku každoročne uctia velikánov slovenského národného hnutia a udelia im v mene Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku a Svetového združenia Slovákov žijúcich v zahraničí cenu nesúcu meno slovenského básnika, novinára, publicistu a spisovateľa Ondreja Štefanku.

Jej nositeľmi sú viaceré významné osobnosti slovenského sveta najmä z Dolnej zeme, ale aj zo Slovenska či USA, ktoré svojou činnosťou výrazne a dlhodobo prispievajú k rozvoju kultúrno-duchovného či spolkového života Slovákov žijúcich v zahraničí.

V tomto roku bola cena udelená prvýkrát aj „hornozemskému" zahraničnému Slovákovi, a to generálnemu tajomníkovi Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomírovi Molitorisovi. Laureát získal cenu za príspevok k rozvoju, organizovaniu a diverzifikovaniu kultúrneho života a spolkovej činnosti v slovenskom zahraničnom svete.

Gratulácie od krajanov z Poľska

Prítomným zhromaždeným ocenenéhо predstavil podpredseda Spolku Slovákov v Poľsku Dominik Surma. Vo svojom laudáciu vyzdvihol jeho prácu v krajanskom hnutí v Poľsku, a najmä zásluhy pri zabezpečení nového sídla organizácie a redakcie Života v Krakove, postavení či prebudovaní slovenských domov na Spiši a Orave v Poľsku, zriadení Galérie slovenského umenia i Vydavateľstva a tlačiarne Spolku Slovákov v Poľsku, ako aj publikačnú činnosť, obhajovanie slovenských záujmov na domácich i medzinárodných fórach, každodennú drobnú prácu ako vybavovanie štipendií pre študentov, organizovanie tradičných slovenských podujatí a súťaží pre slovenské deti v Poľsku, získavanie prostriedkov z grantových systémov, či množstvo iných aktivít spojených s fungovaním jedinej slovenskej organizácie združujúcej krajanov v Poľsku.

Cenu Ondreja Štefanka si generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris prevzal z rúk prvého podpredsedu Demokratického zväzu Slovákov v Rumunsku Pavla Hlásnika a predsedníčky Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku Alžbety Hollerovej Račkovej. Medzi gratulantmi nechýbali ani veľvyslanec Slovenskej republiky v Rumunsku Peter Hatiar, podpredseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Peter Chrastina, zástupca slovenskej menšiny v dolnej komore rumunského parlamentu Adrian Miroslav Merka, hovorca Slovákov v maďarskom parlamente Anton Paulik, riaditeľka Krajanského múzea Matice slovenskej Katarína Koňariková, zástupcovia slovenských organizácií z Rumunska, Srbska, Maďarska, či Chorvátska, predstavitelia miestnej samosprávy a vzdelávacích inštitúcií v Nadlaku, odborní pracovníci slovenských univerzít i zástupcovia dolnozemských krajanských médií.

Laureát vo svojom príhovore poďakoval za ocenenie, ktoré si veľmi váži, pretože je udelené tými, čo celý život obetovali práci pre slovenský národ. – *A hoci pri tom narážame na rôzne prekážky, a paradoxne často aj na nepochopenie slovenských úradníkov, táto práca nás naplňuje a budeme sa naďalej usilovať o uchovanie národných hodnôt, národného povedomia i povznesenia slovenského národa.* Okrem generálneho tajomníka si predmetnú cenu odniesli aj ďalšie dve osobnosti: Samuel Čelovský zo Srbska, za príspevok k rozvoju a propagácii slovenskej literatúry tvorenej v slovenskom zahraničnom svete a Ladislav Lenovský zo Slovenska, za príspevok k rozvoju a propagácii slovenskej literatúry tvorenej v slovenskom zahraničnom svete. Laureátom srdečne gratulujeme a prajeme im veľa síl v ďalšej záslužnej činnosti. ■

Príhovor oceneného gen. tajomníka SSP Ľ. Molitorisa

Laureáti v kruhu hostí

Študuj na Slovensku

spracovala | Agáta Jendžejčíková

Záujemcom z radov krajanskej mládeže o štúdium na vysokých školách na Slovensku odporúčame do pozornosti informácie o tom ako sa stať študentom slovenskej vysokej školy spolu so štipendiálnou podporou Slovenskej republiky.

Podobne, ako po minulé roky, aj tento rok Slovenská republika poskytuje miesto spolu so štipendiom pre piatich uchádzačov z radov krajanskej mládeže z Poľska, ktorí majú záujem o vysokoškolské štúdium na Slovensku. Záujemcov čaká prípravný ročník, počas ktorého sa budú môcť zdokonaliť v znalosti slovenského jazyka a po jeho absolvovaní sa budú môcť prihlásiť na vybrané odbory. Chcem však upozorniť, že nie na všetky odbory je štipendium udeľované. To však neznamená, že krajanská mládež tieto odbory študovať nemôže. Môže, avšak bez finančnej podpory zo strany Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

Skupiny študijných odborov, na ktoré je udeľované štipendium Ministerstva školstva SR, nájdete na webovej stránke: *www.vladnestipendia.sk* v záložke *Sprievodca* na pravej strane po vybratí krajiny, vo vašom prípade „Poľsko“. Zoznam vysokých škôl a internetové linky na nich nájdete na: *http://www.minedu.sk/vysoke-skoly-v-sr/*.

Ako sa prihlásiť?

Najdôležitejšie informácie pre uchádzačov sú uverejnené na stránke *www.vladnestipendia.sk.* Na tejto stránke v záložke Dokumenty na stiahnutie v ľavom stĺpci nájdete dokument *Podmienky poskytovania štipendií vlády SR*, v ktorom sú zároveň uvedené podrobné podmienky pridelenia štipendií. Krajania z Poľska by mali povinne absolvovať prípravný ročník výučby slovenského jazyka, počas ktorého je udeľované štipendium vo výške 540,00 € mesačne. Zároveň je vyplácaný jednorazový príspevok počas jazykovej a odbornej prípravy i počas prvého a druhého stupňa vysokoškolského štúdia pri nástupe na štúdium v SR 100,00 €. Taktiež je poskytovaný jednorazový príspevok pri ukončení štúdia vo výške 200,00 €. Motivačný príplatok za dosiahnuté študijné výsledky do priemeru 1,3, ktorý je vyplácaný so štipendiom s ročným posunom spätne, t. j. za študijný priemer 1. ročníka v priebehu 2. ročníka atď., je 50,00 €.

Žiadosti o poskytnutie štipendia vlády SR sa predkladajú elektronicky na uvedenom portáli, teda *www.vladnestipendia.sk*, kde sa záujemca musí zaregistrovať a kde je dostupný aj manuál na podanie „Žiadosti o poskytnutie štipendia vlády SR“, so všetkými aktuálnymi informáciami. Každý uchádzač a užívateľ portálu má v prípade potreby k dispozícii technickú podporu na kontaktnej adrese: *podpora@studyabroad.sk* alebo na telefónnom čísle +421 907 551 404.

Uchádzač o poskytnutie štipendia vlády SR môže svoju prihlášku elektronicky odosielať od 24. 03. 2025.

Posledný termín elektronickej registrácie a odoslania prihlášky s kompletnými materiálmi je 25. 05. 2025.

Pokiaľ ide o uchádzača maturitného ročníka, ktorý maturitné vysvedčenie v Poľsku získava až na rozhraní júna a júla, pripojiť ho do systému elektronickej registrácie musí do 31.08.2025.

Osoby prijaté do prípravného ročníka sa však automaticky na vysokú školu nedostávajú. Totiž podmienkou pre získanie štipendia vlády SR na štandardnú dĺžku vysokoškolského štúdia je nielen zvládnutie slovenského jazyka na požadovanej úrovni a taktiež úspešne zvládnutie prijímacieho konania, vďaka ktorému bude uchádzač prijatý na štúdium vo zvolenom študijnom programe verejnej vysokej školy v SR.

Všetky doklady, ktorých zoznam nájdete taktiež na stránke *www.vladnestipendia.sk* posiela záujemca o štúdium na Slovensku v uvedenom termíne len v elektronickej forme. „Papierové“ originály elektronicky odoslaných dokladov si prijatý uchádzač prinesie so sebou a predloží ich po príchode na štúdium v SR najneskôr pri zápise na štúdium na príslušnej fakulte vysokej školy a Sekcii medzinárodnej spolupráce, európskych záležitostí a CŽV MŠVVaM SR.

Štipendista je povinný dodržať termín nástupu na štúdium určený školou, ktorý je spravidla v prvom septembrovom týždni, v odôvodnených prípadoch najneskôr 30. 09. 2025. Svojvoľné skracovanie doby štúdia v prípravnom ročníku oneskoreným nástupom na štúdium nie je akceptovateľné.

Informáciu o možnostiach štúdia na Slovensku môžete nájsť zároveň na *www.studyin.sk*, kde sú informácie aj v anglickom jazyku.

Niekoľko poznámok na záver

Študenti, ktorí budú prijatí do prípravného ročníka a dostanú štipendium ministerstva, sú taktiež zapísaní do zoznamu uchádzačov o internátne ubytovanie a bude im pridelené jedno miesto na internáte. Študent môže využiť ponúknuté ubytovanie na vysokoškolskom internáte alebo si môže nájsť ubytovanie zo širokej ponuky na prenájom bytov alebo izieb.

Po prijatí do prípravného ročníka získavate práva študenta. To znamená, že máte možnosť zakúpiť si lístok na mestskú dopravu so zľavou 50 %. Vlaky sú pre študentov do 26 rokov na Slovensku zadarmo, vďaka čomu sa uchádzači dostanú zadarmo až po Trstenú (v prípade študentov z Oravy), eventuálne po Spišskú Belú (v prípade študentov zo Spiša).

Prosíme všetkých učiteľov, ako aj všetkých ostatných krajanov, ktorí by vedeli o prípadných záujemcoch o štúdium na Slovensku, aby sa obrátili na redakciu Život (tel. 12-633-36-88, e-mail: *zivot@tsp.org.pl*), alebo na Spolok Slovákov v Poľsku (tel. 12-634-11-27, e-mail: *zg@tsp.org.pl*), radi vám poradíme a pomôžeme vybaviť potrebné záležitosti. ■

eprasa.pl 0a467909c9

Život odteraz môžete čítať aj na webe

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Keďže v dnešnej digitálnej dobe sa čoraz viac čitateľov rozhoduje pre elektronickú verziu časopisov, pripravili sme si pre Vás pri príležitosti vydania 800. čísla Života aj my takýto malý darček.

Odteraz si tak jediný slovenský časopis v Poľsku môžete predplatiť tiež v elektronickej podobe na našej novej internetovej stránke www.zivot.pl, ktorú sme zriadili aj vďaka podpore Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Aké výhody vám prinesie elektronické predplatné?

Okamžitý prístup k najnovšiemu vydaniu

Stačí len kliknúť na našu stránku www.zivot.pl, zaregistrovať sa, predplatiť si Život na obdobie, ktoré vám vyhovuje a už budete mať okamžitý prístup k novému číslu i najnovším článkom, a to jednak vo forme zaujímavého e-booku, ako aj samostatných príspevkov na stránke.

Mobilita a pohodlie

Otvoriť elektronickú verziu Života si môžete kedykoľvek a kdekoľvek na svete v mobilnom telefóne, tablete či počítači. Či už ste doma, v práci, na cestách alebo na dovolenke, časopis je vždy po ruke.

Stála dostupnosť

Jednou z obrovských výhod elektronického predplatného je stály prístup, a to aj k starším článkom, na základe čoho vám budú všetky informácie stále dostupné.

Čítate, čo vás zaujíma

Zároveň je tu možnosť vyhľadávať príspevky a témy, ktoré vás zaujímajú, bez toho, aby ste museli prelistovávať celé číslo. Jednoducho zadáte do vyhľadávača slovo, ktoré chcete nájsť a stránka zobrazí všetky články, v ktorých sa dané slovo nachádza.

Interaktívnosť a multimediálne prvky

Naša nová stránka obsahuje aj interaktívne a multimediálne prvky, ktoré nie sú v tlačenej podobe možné. Môžete tu nájsť odkazy na videá, sociálne siete, či iné stránky s doplňujúcimi informáciami, ako aj ďalšie prvky, ktoré obohacujú váš zážitok z čítania a poskytujú hlbší pohľad na témy.

Aktuálne informácie a spojenie s redakciou

Okrem platených služieb ponúka naša stránka aj neplatené informácie, napríklad o aktuálnych termínoch podujatí, či dôležitom dianí v krajanskom hnutí. Môžete sa tu zapojiť do diskusie či navrhnúť témy, o ktorých by ste chceli, aby sme napísali.

Naskenujte si QR kód, ktorý odteraz bude aj v každom tlačenom výtlačku časopisu alebo jednoducho zadajte do vyhľadávača adresu našej novej stránky www.zivot.pl a v duchu hesla „Život s krajanmi – krajania so Životom!“ buďte s nami v spojení. ■

eprasa.pl 0a467909c9

Zvyky a tradície veľkonočného týždňa na Orave

autor | Grażyna Falatová

Posledný týždeň pred veľkonočnými sviatkami je významný pre veriacich, ktorí očakávajú Veľkú noc a s ňou spojené tajomstvo zmŕtvychvstania Krista. Z tohto hľadiska je dôležitý Veľký Piatok. Nesie posolstvo nádeje a očisty. Z ľudových tradícií sa v tomto období zachovali tiež viaceré zvyky. O nich sme sa porozprávali s Máriou Polušovou z Jablonky.

Napríklad na Zelený štvrtok sa zvyklo robiť znak kríža na dverách hospodárskych stavieb, ktorého cieľom bola ochrana pred strigami. Ďalším z takýchto starodávnych zvykov na Zelený štvrtok bolo omotávanie ovocných stromov šnúrou a oblepovanie ich cestom. Gazdiné boli presvedčené, že pokiaľ v tento deň, ešte pred „zaviazaním“ zvonov, zasejú kapustu, budú mať neskôr peknú úrodu.

Zasa na Veľký piatok, veľmi obľúbeným zvykom bolo kúpanie či umývanie sa v potoku pred východom slnka. To malo liečebný a zdravotný význam. Umývať sa chodili všetci – muži, ženy a dospelá mládež. Mládenci brodili v potoku aj kone, lebo verili, že budú silné a zdravé. Dievčatá verili, že ak sa umyjú v tečúcej vode pred východom slnka, budú čerstvé ako lastovičky. Pri umývaní tela sa zvyklo vyslovovať formulku:

„Vodička čistá
Ty si omyla Pána Ježiša Krista,
omývaš briezky, korenie,
umy zo mňa hriešne stvorenie.“

Pri tomto veľkopiatkovom kúpeli sa využívala viera v očistnú funkciu vody. Existovala aj možnosť, že jeden zástupca rodiny nabral vodu a priniesol ju domov. Potom sa ňou doma umyli všetci členovia rodiny. Tak bolo i v rodine krajanky Márie, ktorej otec zavčas rana donášal vodu, aby sa všetci členovia rodiny mohli umyť. Veľký piatok to bol smútočný deň veľkonočného týždňa, keď bol Ježiš Kristus ukrižovaný. V ľudovej kultúre sa k Veľkému piatku tak viazali obyčaje, ktoré nadväzovali na zvyky vykonávané na Zelený štvrtok. V období, kedy nezvonili zvony, teda od Zeleného štvrtku do Bielej soboty, sa zvyklo používať rôzneho druhu klopačky, ktoré mali za cieľ odháňať zlé sily. Priamo po „zaviazaní“ zvonov chlapci zvykli trikrát obiehať kostol. Robili pritom obrovský hluk. Na Veľký piatok zasa chodili s klopačkami po dedine a takto zvolávali ľudí do kostola. Na Bielu sobotu od rána sa v domácnostiach zvykli venovať vareniu a pečeniu obradných jedál. Často sa varievala šunka, údené mäso, klobásy a huspenina avšak mäsité jedlá sa konzumovali až na Veľkú noc. K tradičným veľkonočným jedlám patria aj vajíčka. Pripravované jedlá sa konzumovali až v nedeľu. V sobotu sa na obed jedávalo kyslú polievku z vývaru z údeného mäsa, zahustenú vajíčkom alebo cestovinami. Druhým jedlom bývali makové alebo bryndzové opekance. Na Bielu sobotu dievčatá zdobili vajíčka rozličnými spôsobmi. Do kostola sa išlo na požehnávanie jedál, spomína Mária. Ako dievča chodila ochotne do kostola s košíkom naplneným jedlami na veľkonočný stôl, aby ich tam požehnali. V jej rodisku vo Vyšných Lapšoch, odkiaľ pochádza, bol zvyk, že mladé devy robili kvety z krepového papiera a nimi zdobili obrazy svätcov, ktoré niesli počas procesie symbolizujúcej zmŕtvychvstanie Krista. Každá skupinka dievčat pripravovala kvetiny vo veľkej tajnosti, aby ich ostatní uzreli až na procesii a veľmi sa snažili, aby boli čo najkrajšie.

Mária Polušová

Po veľkonočných bohoslužbách sa gazdovia rýchlo náhlili domov, keďže verili, že kto dobehne prvý domov, tomu prvému dozrie úroda na poli. K sviatočnému stolu si sadala celá rodina a pestrosť i hojnosť jedál mala zabezpečiť sýtosť všetkých členov rodiny po celý rok. Ako prvé sa jedlo vajíčko, rozkrojené na toľko kúskov, koľko bolo členov v rodine. Tradovalo sa, že takto členovia na seba nebudú zabúdať a zachovajú súdržnosť. Veľkonočný pondelok patril zvyku oblievania vodou. Zvyk oblievania vodou mal zabezpečiť zdravie a krásu. Pre mládencov, ktorí chodili oblievať dievčatá bolo potom vždy pripravené pohostenie. Devy im dávali pripravené kraslice.

Krajanka Mária Polušová z Jablonky hovorí, že veľký pôst bol obdobím odriekania, sústredenia sa viac na modlitbu a duchovný rozmer života. Podporuje to aj duchovná obnova, ktorá sa koná vo farnostiach na Orave i na Spiši. Mária spomenula, že aj veľkopôstne pobožnosti ako krížová cesta jej ponúkajú priestor na rozjímanie a dávajú silu do života. Mária Polušová zdôrazňuje, že udržiava zvyk zasielania veľkonočných prianí rodine. Pritom už v súčasnosti aj tento zvyk pomaly zaniká, keďže mnohí si radšej zatelefonujú ako napíšu pohľadnicu, čo je podľa nej škoda. Ďakujeme krajanke Márii za rozhovor. ■

eprasa.pl 0a467909c9

Prečo zdobíme veľkonočné vajíčka?

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Veľká noc je predo dvermi a každý z nás sa na ňu pripravuje zvyčajne v duchu tých tradícií, ktoré zdedil po svojich predkoch a odovzdáva ich svojim potomkom. Takmer v každej domácnosti na stoloch či vo výzdobe pritom nechýbajú veľkonočné vajíčka. Prečo sú práve ony symbolom týchto sviatkov?

Veľká noc je totiž sama o sebe symbolom znovuzrodenia. V kresťanskej tradícii vstáva z mŕtvych Kristus, v iných kultúrach zas býva toto obdobie, teda príchod jari, spojené s oslavami večného kolobehu života. A nič lepšie ako samotné vajíčko tento kolobeh nevystihuje.

Súvisí to so starým známym problémom, ktorý riešili i veľkí antickí filozofi: Čo bolo skôr, vajce alebo sliepka? Ak by ste odpovedali vajce, vyvstáva otázka, kto ho zniesol. Ak odpoviete sliepka, musíte sa opýtať, z čoho sa vyliahla? Túto otázku si iste kládli ľudia už odpradávna, a tak sa práve vajce stalo tým magickým symbolom večného nepretržitého kolobehu života a jeho víťazstva nad smrťou. Je svojim spôsobom zamknutým hrobom, v ktorom je však ukrytý budúci život.

Takémuto malému zázraku dodávali ešte väčšiu moc rôzne farby a symboly. Najstaršie doteraz nájdené zdobené pštrosie vajce pochádza z Afriky a má 60 000 rokov. Zdobené vajíčka alebo ich zlaté a strieborné repliky sa našli aj v civilizáciách starovekých Sumerov, Egypťanov, Kréťanov, či iných národov Mezopotámie, ktoré tu žili pred 5000 rokmi. Na území Slovenska sa najstaršie kraslice našli v slovanských hroboch zo 7. storočia.

Legenda

Jedna stará legenda hovorí o tom, že kdesi v ďalekej a hlbokej jaskyni žije strašná príšera, ktorá je stelesnením zla, pripútaná pevnými reťazami o skalu. Zo svojho zajatia posiela raz v roku medzi ľudí sluhu, ktorý jej po návrate musí odpovedať na tri otázky: Žijú ľudia v mieri? Majú v úcte svojich rodičov? Maľujú ešte veľkonočné vajcia? Ak na všetky tri otázky odpovie kladne, jej sila slabne a reťaze ju spútavajú čoraz silnejšie. Ak sa totiž ľudia vedia dohodnúť a žijú v mieri, ak si vážia starších a dokážu čerpať z ich múdrosti, a ak majú v úcte tradície, zlo bude navždy spútané. Ale ak raz sluha odpovie záporne na všetky tri otázky, beštia získa voľnosť a chopí sa krutovlády nad zemou.

Prví kresťania farbili vajcia na červeno na pamiatku Kristovej krvi a jeho ukrižovania. Tejto farbe však bola vo všeobecnosti pripisovaná aj ochranná moc. Bola to tiež farba lásky, radosti, vitality, veselosti a zrelosti, ktorá zaháňala negatívne sily. Žltá farba evokovala slnko, zrelé obilie, med, zlato či jantár a bola teda symbolom sýtosti a bohatstva. Zelená farba predstavovala mladosť, zdravie, prírastok, šťastie, vzkriesenie, sviežosť i odolnosť a bola farbou nádeje. Hnedá bola farbou zeme a jej skrytej životnej sily – múdrosti starcov. Modrá farba sa spájala s vodou a oblohou, pričom bola symbolom pokoja, vyrovnanosti, duchovna a nesmrteľnosti.

Svoju úlohu samozrejme nezohrávala len farba, ale aj symboly. Medzi najstaršie patrili symboly slnka v tvare kruhu, ktoré mali ochraňovať pred chorobou a nešťastím. Z ochranných znamení sa objavovali aj kríže, ktoré v predkresťanskej tradícii prezentovali štyri svetové strany či štyri prírodné živly, hviezdy, znaky prírodných živlov ako vlnovky, čiary či veterné ružice. Nechýbali ani rôzne plody, listy, vetvičky štvorlístky, kvietky a zvieratá, z ktorých každý mal svoj vlastný význam. Neskôr sa objavili aj nápisy najrôznejšieho charakteru.

V priebehu vekov sa vyvíjali taktiež techniky zdobenia. Medzi najstaršie patrilo už vyššie spomenuté farbenie, vyškrabávanie i maľovanie vzorov. Neskôr sa pridali voskové techniky, batikovanie, oblepovanie slamou, kožou či iným materiálom, leptanie, odrôtovanie, okúvanie, háčkovanie, perforovanie, dekupáž a iné.

Dnes sú veľkonočné vajíčka najmä dekoratívnou záležitosťou, ale stále majú aj svoj symbolický význam. Prinášame vám niekoľko príkladov, ktoré vyrobili naši krajania na Spiši a Orave. Môžete sa inšpirovať alebo si urobiť vlastné, ktoré budú najlepšie vystihovať vaše nálady a potreby. ■

Veľkonočné vajíčka z tvorivých dielní v Slovenskom dome v Kacvíne

Veľkonočné vajíčka z Krempách

Veľkonočné vajíčka z tvorivých dielní v Slovenskom dome v Podvlku

Veľkonočné vajíčka z tvorivých dielní v CSK v Novej Belej

Veľkonočné vajíčka z Krakova

eprasa.pl 0a467909c9

Jarná nálada v Slovenskom dome v Kacvíne

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Daniela Radecka

Jar sa rozprestrela v záhradách a celé okolie pohltila svojou krásou. V okrasných záhradách vykukli už dávno prvé jarné kvetinky a stromy i krovia sa zazelenali. Hneď to aj zlepšilo náladu všetkým dookola. V tom aj deťom zúčastňujúcim sa na tvorivých dielňach v Slovenskom dome v Kacvíne.

V tejto jarnej nálade sa rozhodli, že pripravia jarné ikebany, pravda nechceli ochudobniť prírodu o krásne kvetinky, ktoré len čo vyklíčili po zimnom spánku, tak sa rozhodli využiť umelé kvety a rozličné ozdoby. Materiál na tvorbu ikebán im zabezpečila vedúca Slovenského domu v Kacvíne Daniela Radecká, ktorá povedala, že tejto téme najskôr venovali rozhovory o tvorbe ikebany. Deti sa dozvedeli, čo je potrebné k tomu, aby ikebany vznikli, aké pracovné pomôcky okrem kvetín, akým spôsobom ich budú ukladať, ako ich spevniť, aby sa držali dobre a dlhšiu dobu potešili oko pozorovateľa. Keď už mali predstavu ako na to, vyberali si z ponúknutých materiálov a začali tvorivú prácu. Popritom si zaspievali aj slovenské ľudové pesničky, ktoré im robia spoločnosť vždy. Aj slovíčko ikebana sa im zapísalo do slovníka slovenského jazyka. Účastníci sa snažili čo najlepšie prezentovať svoj umelecký cit pri tvorbe prác. K svojim ikebanám pridali i nejaké veľkonočné prvky ako vajíčka či zajačikov, keďže sa veľkonočné sviatky už blížia.

Podľa získaných informácií, časť nákladov na réžiu Slovenského domu je podporená z dotácie z Ministerstva vnútra a administratívy Poľskej republiky.

Vzniknuté ikebany si deti odniesli do svojich domácností, kde budú tvoriť veľkonočnú výzdobu. Ako prví ich mohli obdivovať rodičia, ktorí si deti vyzdvihovali po dielňach. Ako uvádzali deti, téma sa im veľmi zapáčila a priniesla pekné výsledky, na ktoré sa budú môcť denno-denne dívať vo svojich domácnostiach. Jarná nálada im poskytla energiu do ďalších prác a oddychových aktivít. ■

eprasa.pl 0a46790

Sviatočne v Centre slovenskej kultúry Novej Belej

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Paulina Zarębczanová

V marci prichádza do našich zemepisných šírok astronomická jar a prvé jarné počasie v tomto roku na seba veru nenechalo dlho čakať. Počas niektorých marcových dní slniečko už hrialo intenzívnejšie a skoré symboly jari – bielučké snežienky začali spod zeme vystrkovať svoje hlavičky. Rozkvitli tiež bahniatka a vôbec celá príroda začala pomaly ožívať, a to je neklamným znamením, že sa blížia sviatky jari, ktoré sú spojené so sviatkom Veľkej noci.

Ožilo taktiež Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej, kde sa deti v poobedňajších hodinách schádzajú v klubovni, aby sa pod vedením vedúcej Pauliny Zarębczanovej zábavnou formou naučili niečo nové a zaujímavé. V súvislosti s blížiacimi sa jarnými sviatkami sa tak počas tvorivých dielní pustili do oboznamovania sa so sviatkami Veľkej noci a výroby veľkonočných ozdôb.

K dispozícii mali všakovaké drevené vzory – vajíčok, zajačikov, sliepok, kuriatok, či jarných kvietkov. Na stole nechýbali taktiež vodové farbičky, fixky, koráliky, ako aj iné ozdobné materiály od výmyslu sveta, a tak mohli naplno popustiť uzdu svojej fantázii a pustiť sa do prípravy farebných drevených dekorácií.

Samozrejme nemohli chýbať ani klasické veľkonočné symboly – rozkvitnuté bahniatka, na ktoré deti následne svoje výtvory zavesili. Niektoré dokonca na nich pridali aj svoj podpis, jednak preto, že už vedia písať, a jednak aby každý kto príde vedel, že túto peknú ozdobu vyrobil práve ten, čie meno sa na nej skvie.

Vo výrobe veľkonočných ozdôb pokračovali aj počas ďalších tvorivých dielní, kedy si priblížili veľmi starý zvyk výzdoby veľkonočných vajíčok, tzv. kraslíc. Do rúk teda opätovne chytili farbičky či fixky a na polystyrénové vajíčka nanášali farby i najrôznejšie vzory či nápisy. Niektorí ich zafarbili celé, iní zvolili čiastočnú výzdobu a ďalší zas zanechali odkaz vo forme nápisu. Vyzdobili taktiež jedno veľké vajíčko, z ktorého urobili veľké, žlté práve vyliahnuté kuriatko.

Všetky svoje nové výtvory pridali k predchádzajúcej výzdobe. Menšie vajíčka do ozdobnej karafy, tie väčšie na tanier, ktorý ešte ozdobili krepovým papierom. Záverečnej výzdoby sa dočkala taktiež váza s bahniatkami, na ktorých sa už skveli drevené ozdoby, keď na dno vázy putovali fialové dekoračné zrniečka a okolo nej modrá ozdobná stužka s bielymi bodkami.

Takto pekne vyzdobená klubovňa im teda bude v nadchádzajúcich dňoch pripomínať, že sa už blížia sviatky jari – sviatky Veľkej noci, o ktorých si počas výroby veľkonočných ozdôb i čo-to povedali.

Tvorivé dielne v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej, ktoré sa uskutočňujú aj s čiastočnou finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, budú pokračovať taktiež v nasledujúcich týždňoch. Deti sa môžu tešiť na ďalšie zaujímavé aktivity, keďže vedúca má už v zásobe množstvo nových nápadov. Srdečne na nich všetkých pozývame! ■

eprasa.pl 0a467909c9

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

KTO JE BEZ HRIECHU, NECH PRVÝ HODÍ KAMEŇ

5. pôstna nedeľa – 6.4.2025

Súradnice: Izaiáš 43,16-21; Žalm 126; Filipanom 3,8-14; Ján 8,1-11.

Uvedenie do textu evanjelia: Farizeji a zákonníci prichytili ženu pri cudzoložstve. Podľa Mojžišovho zákona bolo potrebné takú ženu ukameňovať, čiže zabiť, aby sa nemravnosť nešírila a aby sa nešíril ani zlý príklad. Priviedli ju za Ježišom, aby sa k jej skutku vyjadril. Očakávali, že ju tiež odsúdi. Ale Ježiš sa odmlčal. Keď na neho naliehali vstal a povedal: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň“. A zase sa odmlčal a čakal. Keď sa farizeji a zákonníci po jednom vytratili, vstal a povedal jej: „Nik ťa neodsúdil? Ani ja ťa neodsudzujem. Choď a viac nehreš“.

„Ak máme k šiestemu a deviatemu Božiemu prikázaniu niečo zmysluplného povedať, potrebujeme Kristovho ducha viac, než pri ostatných prikázaniach“ (Gerhard Ebeling). Toto prikázanie asi najviac odporuje ducha doby, v ktorej žijeme. Zdá sa, že sex a nevera už takmer nikoho nevyrušuje. Koľkokrát aj my sme toto prikázanie prestúpili v myšlienkach, túžbach? Ako často sme si priali, aby týchto prikázaní vôbec nebolo? Ježiš neprišiel preto, aby svet odsúdil, ale zachránil. Aj žene odpustil, ale trvá na dodržiavaní tohto prikázania. Pri konfrontovaní „prikázania“ a „milosrdenstva“ Ježiš dáva prednosť milosrdenstvu. To je ten „Kristov duch“ spomínaný Ebelingom.

HOSANNA / UKRIŽUJ HO

Kvetná nedeľa – 13.4.2025

Omšové súradnice: Izaiáš 50,4-7; Žalm 22; Filipanom 2,6-11; Lukáš 22,14 – 23,56.

Uvedenie do textu evanjelia: Dnešnú nedeľu čítame dva evanjeliové texty. Prvý text (Lk 19,28) čítame pri vstupe do kostola a požehnaní ratolestí. Týmto vstupom si pripomíname vstup Krista do Jeruzalema na osliatku. Tu zástupy oslavujú Krista a volajú „Hosanna“.

Druhý text (Lk 22,14-23,56) čítame v rámci svätej omše a tu už zástupy volajú „Ukrižuj ho“. Jeruzalem je symbolom neba. V Písme svätom sa často spomína ako „Božie mesto“, ako „nebeský Jeruzalem“. Preto Ježiš vstupuje do Jeruzalema. V Jeruzaleme je Ježiš ukrižovaný i vstáva z mŕtvych. Aj my kráčame k nebu cestou kríža. Bez Kristovho kríža niet spásy. „Oblečenie človeka ešte nerobí mníchom“, tvrdí stará ľudová múdrosť. No, niekedy áno, niekedy oblečenie robí človeka mníchom. Kríž nám ukazuje na Božiu tvár, ktorá je plná lásky. Ale kríž ukazuje aj na našu tvár...

VSTAL, AKO POVEDAL

Veľkonočná nedeľa – 20.4.2025

Súradnice: Skutky apoštolov 10,34. 37-43; Žalm 118; Kolosanom 3,1-4; Ján 20,1-9.

Uvedenie do textu evanjelia: Začnem vtipom. Stará pani na cintoríne hľadá nejaký hrob a keďže ho nevie nájsť spýta sa mužov, ktorí tam kopú iný hrob. Jeden z mužov jej dobromyseľne radí: „Teta, ak neviete nájsť cestu nazad, neodchádzajte zo svojho hrobového miesta“. Potom ako Mária Magdaléna oznámila apoštolom, že Ježišov hrob je prázdny, Peter a Ján utekali k hrobu a presvedčili sa, že je to tak. A Ján o sebe píše, že keď to uvidel, uveril. Ale nechápali, čo znamená vstať z mŕtvych (Jn 20,19). Veľmi pekne to vyjadril istý človek, keď povedal: „Čo ohlasujeme, keď ideme z návštevy cintorína? Mária Magdaléna a apoštoli Peter a Ján ohlásili „život...“ Preto sa musíme opýtať sami seba: „Skutočne naše svedectvo a náš život je ohlasovaním života?“ Francúzsky kňaz a spisovateľ Bernanos sa pýtal: „Je naša tvár tvárou vzkrieseného človeka“? Alebo Bonhoeffer povedal: „Ja chcem hovoriť o Pánu Bohu nie v biede, nie v smrti, nie v hriechoch, ale v živote, v dobrote človeka“. Cintoríny sú sťaby Kalváriou, na ktorej Kristus zomrel. A my schádzame z tejto Kalvárie. A čo si odtiaľ odnášame? Mali by sme odtiaľ odchádzať s vierou vo vzkriesenie, s vierou v život, nie v smrť.

VEĽKONOČNÝ DAR ZMIERENIA

Nedeľa Božieho milosrdenstva – 27.4.2025

Súradnice: Skutky apošt. 5,12-16; Žalm 118; Zjavenie 1,9-11.12-13.17-19; Ján 20,19-31.

Uvedenie do textu evanjelia: Evanjelium dnešnej nedele možno rozdeliť na dve časti. V prvej časti Ježiš prichádza k apoštolom cez zatvorené dvere a odovzdáva im veľkonočný dar: sviatosť zmierenia, Božie odpustenie, výsledok jeho vykupiteľského diela. V druhej časti odovzdáva vieru v život apoštolovi Tomášovi: dotkol sa jeho rúk a nôh, jeho prebodnutého boku a uveril, že je to živý Ježiš.

Oslovuje ma skutočnosť, že Ježiš prišiel k učeníkom cez zatvorené, zamknuté dvere. Aj človek sa uzatvára pred Bohom, nechce ho, zamkol sa pre Ním. A predsa Boh vstupuje cez zatvorené dvere a odrazu stojí pred tvárou človeka a prináša mu dar odpustenia a dar viery. Príbeh človeka je viac príbehom samého Ježiša a až potom príbehom človeka. Toto je úžasné zistenie. ■

eprasa.pl 0a467909c9

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí pridelil dotácie na rok 2025

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Posledný deň marca uverejnil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí na svojej stránke očakávané výsledky hodnotenia žiadostí o dotácie na tento kalendárny rok. Spolok Slovákov v Poľsku sa uchádzal o podporu dvadsiatich siedmich projektov v celkovej hodnote 192 042,72 € vo všetkých štyroch oblastiach podpory, teda v oblastiach kultúra, vzdelávanie, veda a výskum, informácie a médiá. Podporených bolo devätnásť z nich, a to vo výške necelej štvrtiny ich realizačnej sumy, teda vo výške 46 000 €.

Oproti minulému roku, kedy bolo v tejto prvej fáze podporených dvadsať projektov, v necelej tretine ich realizačnej sumy vo výške 57 000 €, bol teda podporený menší počet projektov a zároveň bola na nich udelená aj o takmer pätinu menšia suma.

Medzi podporenými projektmi sú: Remeslá v pohybe: Na ceste za živou históriou Slovenska 2025 (požadovaná suma 1 650 €, poskytnutá suma 1 100 €), Účasť na 10. ročníku Krajanského dvora a Účasť na 50. ročníku Krajanskej nedele (požadovaná suma 3 550 €, poskytnutá suma 2 000 €), Nákup odmien do súťaží organizovaných redakciou Život 2025 (požadovaná suma 6 630 €, poskytnutá suma 500 €), XLIII. Prehliadka krajanských dychových hudieb (požadovaná suma 9 000 €, poskytnutá suma 3 000 €), Kultúrne prepojenie: Čepčenie nevesty s FS Heľpan a FS Hajduky (požadovaná suma 4 580 €, poskytnutá suma 1 000 €), Bábkové divadielko 2025 (požadovaná suma 4 350 €, poskytnutá suma 2 500 €), Vlastivedno-poznávacie zájazdy školskej mládeže na Slovensko 2025 (požadovaná suma 15 100 €, poskytnutá suma 3 000 €), Predplatné detských časopisov pre základné školy, na ktorých sa vyučuje slovenský jazyk v školskom roku 2024/2025 (požadovaná suma 4 200 €, poskytnutá suma 2 000 €), Letné jazykové tábory krajanskej mládeže na Slovensku 2025 (požadovaná suma 10 000 €, poskytnutá suma 5 000 €), Kultúrno-vzdelávacie aktivity v Slovenskom dome v Podvlku 2025 (požadovaná suma 8 650 €, poskytnutá suma 1 500 €), III. Vianočné koledovanie (požadovaná suma 3 450 €, poskytnutá suma 800 €), Aktivity v Slovenskom dome v Kacvíne 2025 (požadovaná suma 11 205 €, poskytnutá suma 1 500 €), Súťažná prehliadka krajanských umeleckých zoskupení v Poľsku Fašiangy-Ostatki 2025 (požadovaná suma 8 500 €, poskytnutá suma 4 000 €), Aktivity v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej 2025 (požadovaná suma 8 300 €, poskytnutá suma 1 500 €), Nákup krojového vybavenia pre Folklórny súbor Spiš z Novej Belej (požadovaná suma 9 318 €, poskytnutá suma 3 600 €), XXXII. Dni slovenskej kultúry v Malopoľsku (požadovaná suma 26 100 €, poskytnutá suma 5 000 €), Nákup technického vybavenia pre redakciu Život (požadovaná suma 4 729,72 €, poskytnutá suma 1 800 €), Prevádzkovanie webovej stránky časopisu Život (požadovaná suma 2 700 €, poskytnutá suma 2 700 €), Účasť FS Hajduky na krajanskom festivale v Čerpotoku v Rumunsku 2025 (požadovaná suma 4 136 €, poskytnutá suma 3 500 €).

Podporených nebolo osem projektov. Pre nedostatok finančných prostriedkov neboli podporené: S Mikulášom v Krempachoch za dobrodružstvom: Slovenské tradície v našich srdciach 2025 (požadovaná suma 600 €, poskytnutá suma 0 €), Vydanie kalendára Života 2026 a pracovného kalendára na rok 2026 (požadovaná suma 9 100 €, poskytnutá suma 0 €), Technické vybavenie pre kurz slovenského jazyka (požadovaná suma 2 218 €, poskytnutá suma 0 €), Rozvoj činnosti slovenskej dychovej hudby v Kacvíne (požadovaná suma 8 970 €, poskytnutá suma 0 €), Spišský kroj - identita k slovenskej národnosti (požadovaná suma 7 206 €, poskytnutá suma 0 €), ani Vydanie prvého slovensko-poľského obrázkového slovníka (požadovaná suma 5 400 €, poskytnutá suma 0 €), ktorý doteraz ešte nikdy nebol vydaný a bol by iste podporným prostriedkom na vyučovanie slovenského jazyka nielen na školách, ale aj v domácnostiach krajanov, ktorí chcú učiť svoje deti po slovensky.

Z dôvodu nedostatočného bodového ohodnotenia nebol podporený projekt Slovenské dedičstvo nás spája (požadovaná suma 4 800 €, poskytnutá suma 0 €) a z dôvodu zaradenia žiadosti do nesprávneho programu ani Vydanie vedeckej ročenky Almanach Slováci v Poľsku XXVI. (požadovaná suma 7 600 €, poskytnutá suma 0 €), a to napriek tomu, že každoročne, už osem rokov, bola žiadosť zaradená v tom istom programe, ktorý je však z nepochopiteľných dôvodov v tomto roku nesprávny.

Schválené a zamietnuté žiadosti jednotlivých subjektov z celého sveta si môžete bližšie pozrieť na stránke https://www.uszz.sk/dotacie-2025-schvalene-a-zamietnute-ziadosti-o-dotacie-2025/. ■

S finančnou podporou ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ

eprasa.pl 0a467909c9

Pripomenieme si v roku 2025 IV.

autor | Milica Majeriková-Molitoris

80. VÝROČIE pripojenia severného Spiša a hornej Oravy k Poľsku

Začiatkom mája 1945 obsadila Červená armáda Tešínsko, ktoré bolo počas vojny pod priamou nemeckou správou v Ríši. Keďže stále neexistovala česko-slovensko-poľská zhoda ohľadom hranice, vynárala sa otázka kto bude spravovať Tešínsko po prechode frontu. Preto sa československá vláda rozhodla k ráznemu kroku, avšak nie v samotnom Tešínsku, ale na slovensko-poľskej časti hranice. Ešte v ten istý deň, keď Červená armáda definitívne eliminovala nemecké vojská na Tešínsku, teda 5. mája, rozhodla československá vláda na svojom rokovaní v Košiciach o odovzdaní území severného Spiša a hornej Oravy Poľsku podľa stavu spred Mníchova, pričom si nekládla žiadne podmienky, len zdôraznila slovenský charakter týchto území. Diplomatický odkaz tohto aktu bol zrejmý – Československo je ochotné vrátiť sa k predmníchovským hraniciam aj napriek evidentnému odporu slovenského obyvateľstva na Spiši a Orave a taký istý krok očakáva z poľskej strany aj napriek možným protestom poľského obyvateľstva na Tešínsku. Dňa 17. mája vyslala Slovenská národná rada svojho podpredsedu majora Milana Poláka, aby odovzdal spomínané územia Poľsku. Protokol ustanovujúci na Spiši a Orave predmníchovské hranice bol podpísaný **20. mája 1945** v Trstenej. V ten istý deň sa v Jablonke konala niekoľkotisícová manifestácia za zotrvanie spišských a oravských obcí v Československu.

80. VÝROČIE ukončenia druhej svetovej vojny

V **máji 1945** sa po takmer šiestich rokoch bojov skončila druhá svetová vojna v Európe. Porazené Nemecko podpísalo bezpodmienečnú kapituláciu so západnými spojencami už 7. mája v Remeši, keďže však nebol prítomný žiadny vyšší oficiálny predstaviteľ Sovietskeho zväzu, opakoval sa tento akt znovu 8. mája. Za Nemecko kapituláciu podpísal Wilhelm Keitel, Hans Georg von Freiburg a Hans Jürgen Stumpff, za ZSSR Georgij Žukov, za USA Carl A. Spaatz, za Veľkú Britániu Arthur Tedder, za Francúzsko Jean Marie de Lattre de Tassigny. Na druhý deň, teda 9. mája, nadobudla kapitulácia platnosť, čím bola oficiálne ukončená vojna v Európe.

1945

80. VÝROČIE začiatku presídľovacej akcie do Československa

Dňa **12. augusta 1945** sa v Sklenom začala presídľovacia akcia utečencov z obcí hornej Oravy, ktoré pripadli Poľsku. Akciu organizovala Národná rada utečencov z hornej Oravy za pomoci Povereníctva pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu. Do 20. januára 1947 prešlo cez záchytné miesto v Sklenom viac ako 1200 slovenských rodín z Oravy, ktoré boli osídlené najmä na južnom Slovensku. Celkovo sa z k Poľsku pripojených spišských a oravských obcí vysťahovalo viac ako 6000 obyvateľov, čo predstavovalo takmer jednu štvrtinu miestneho obyvateľstva.

Utečenci zo severospišských a hornooravských obcí v Československu

80. VÝROČIE založenia Gminnej národnej rady v Jablonke

Z iniciatívy predsedu Okresnej národnej rady v Novom Targu Leona Leju sa **28. júla 1945** uskutočnilo v Jablonke založenie Gminnej národnej rady. Jej súčasťou sa spočiatku stali všetky pripojené oravské obce. Začiatkom septembra však boli opäť rozčlenené do troch gmín podľa predvojnového stavu. Podsrnie a Harkabúz pripadli do gminy Raba Wyżna a Bukovina, Podsklie a Pekelník do gminy Odrowąż. Ostatné oravské obce zostali v gmine Jablonka.

80. VÝROČIE inkardinovania spišského a oravského dekanátu do krakovského arcibiskupstva

Dňa **1. novembra 1945** bolo 18 farností severného Spiša a hornej Oravy inkardinovaných do krakovského arcibiskupstva, a to na základe dekrétu poľského primasa Augusta Hlonda z 21. októbra 1945, vydaného z poverenia Svätej Stolice, v ktorom stanovil, že od 1. novembra jurisdikcia nad spomínanými farnosťami patrí krakovskému arcibiskupovi. Ešte ten istý mesiac dostali slovenskí duchovní príkazy na vysídlenie, pričom svoje pôsobiská mali opustiť do 6. decembra daného roku.

eprasa.pl 0a467909c9

80. VÝROČIE ozbrojeného povstania v Podvlku

Obsadzovanie severného Spiša a hornej Oravy poľskými jednotkami sa nezaobišlo bez množstva konfliktov a vzbúr. K najväčšiemu povstaniu došlo v hornooravskej obci **Podvlk** v dňoch **2. – 4. júla 1945**. Podnetom bolo zajatie miestneho slovenského kňaza a rabovanie poľských jednotiek v oravských obciach. Dňa 2. júla zaútočili Oravci na poľských milicionárov v Podvlku, výsledkom čoho bolo zajatie štyroch Slovákov a zastrelenie Jána Zonzela z Podsrnia. Smrť Oravca mobilizovala aj ďalších Slovákov z hornooravských obcí a približne tristo ich v noci z 3. na 4. júla opätovne zaútočilo na poľskú podvlčiansku stanicu. Poľskí milicionári sa ukryli vo veži kostola, odkiaľ na vzbúrencov strieľali, no keď im došla munícia, vzdali sa. Výsledkom prestrelky bolo množstvo ranených a traja mŕtvi poľskí milicionári.

Ján Zonzel z Podsrnia bol jednou z obetí podvlčianskeho konfliktu

80. VÝROČIE založenia Národnej rady odtrhnutých obcí hornej Oravy

Po pripojení severospišských a hornooravských obcí k Poľsku bolo jedným z prvých opatrení okresného novotarského starostu nariadenie o rozpustení zvolených Miestnych národných výborov (MNV), odvolaní ich predsedov, na ktorých miesta boli dosadení vojtovia a richtári poľskej národnosti, a nariadenie o vyhostení slovenských učiteľov. Odvolaní predsedovia a tajomníci oravských MNV sa preto **28. júna 1945** zišli v **Jablonke** a vytvorili Národnú radu odtrhnutých obcí hornej Oravy, ktorá si za svoj hlavný cieľ stanovila pripojenie predmetných obcí k Československu a v prípade, že sa to nepodarí, presídlenie slovenského obyvateľstva na územie Slovenska. Za predsedníčku bola zvolená rodáčka z Jablonky a miestna učiteľka Ľudmila Verčeková, za podpredsedu obchodník z Jablonky Ján Rafáč a za tajomníka predseda MNV v Pekelníku Ján Florek. Členmi sa stali všetci ostatní odvolaní predsedovia a tajomníci oravských MNV. Počas svojho fungovania v Poľsku spísali žiadosť o pripojenie k ČSR i protest proti vypovedaniu slovenských učiteľov. Po udalostiach v Podvlku sa presťahovali na Slovensko, kde sa podieľali na pomoci utečencom a presídľovacej akcii obyvateľov z k Poľsku pripojených obcí do Československa.

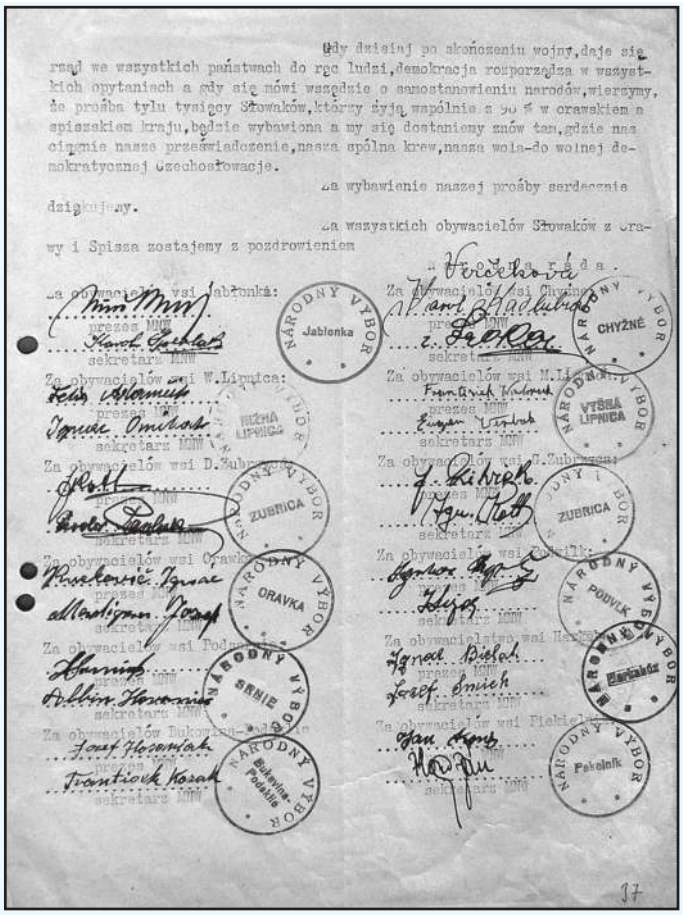

Žiadosť Národnej rady odtrhnutých obcí hornej Oravy o pripojenie k ČSR

80. VÝROČIE založenia Oslobodzovacích výborov hornej Oravy a severného Spiša

Po pripojení spišských a oravských obcí k Poľsku vznikali po 20. máji 1945 v USA Oslobodzovacie výbory pre Spiš a Oravu (*American Liberation Committee for Spis and Orava*) s centrálnym komitétom v Pittsburgu. Taktiež na Slovensku vznikli pod patronátom utečencov zo spomínaných obcí a regionálnych činiteľov v septembri 1945 *Oslobodzovací výbor v Trstenej* a 10. októbra 1945 v Spišskej Starej Vsi *Oslobodzovací výbor severného Spiša*. Za svoj cieľ si stanovili opätovné pripojenie spišských a oravských obcí ku Slovensku, bezprostrednú pomoc spočívajúcu najmä v zásobovaní a ubytovaní utečencov a sledovanie politického, hospodárskeho i kultúrneho položenia slovenského obyvateľstva v obsadených obciach.

eprasa.pl 0a467909c9

50. VÝROČIE úmrtia slovenské vyslanca Jozefa Miloslava Maťašovského

Dňa **7. marca 1975** zomrel v Pittsburghu vyslanec Oslobodzovacích výborov Spiša a Oravy v USA a Kanade Jozef Miloslav Maťašovský. Narodil sa 15. marca 1919 v Pittsburghu ako najmladší syn vysťahovalca z **Nedece** Jozefa Baltazára Maťašovského. Po druhej svetovej vojne sa ako vyslanec Oslobodzovacích výborov Spiša a Oravy v USA a Kanade výrazne angažoval za uskutočnenie plebiscitu v spišských a oravských obciach, ktoré boli pripojené k Poľsku a pomoci slovenským utečencom z predmetných území v Československu. Za týmto účelom sa zúčastnil Mierovej konferencie v Paríži i viacerých diplomatických rokovaní s predstaviteľmi Československa, Poľska a USA. Je tiež autorom známeho memoranda, v ktorom odhalil zlú hospodársku, sociálnu i bezpečnostnú situáciu v spišských a oravských obciach pripojených k Poľsku.

Jozef Miloslav Maťašovský s utečencami zo spišských a oravských obcí

1975

Náhrobok J. Šefčíka v Kacvíne

50. VÝROČIE úmrtia slovenského kňaza Mons. ThDr. Jakuba Šefčíka

Dňa **26. októbra 1975** zomrel pedagóg, rektor kňazského seminára, riaditeľ Charity v Bratislave, trpiteľ za vieru Jakub Šefčík. Narodil sa 23. júla 1902 v **Kacvíne**. Za kňaza bol vysvätený v Banskobystrickej diecéze 23. mája 1926. Následne pôsobil ako kaplán v Detve, Novej Bani, Piargach (dnes Kremnické Bane), Krupine a správca v Trní. V roku 1935 získal doktorát z teológie a o tri roky neskôr začal vyučovať morálnu teológiu na biskupskom lýceu v Košiciach. V roku 1939 sa stal správcom farnosti Lieskovec a stredoškolským profesorom náboženstva v Prešove. V rokoch 1940 – 1945 pôsobil ako referent cirkevných záležitostí na Ministerstve kultu v Bratislave a zároveň bol členom konzistória. Po skončení vojny bol dočasným rektorom kňazského seminára v Košiciach a od roku 1946 notárom biskupskej kúrie a riaditeľom Charity v Bratislave. O dva roky neskôr ho vymenovali za pápežského komorníka. V rokoch 1950 – 1953 bol vo vykonštruovanom procese uväznený. Po prepustení z väzenia pôsobil od roku 1956 ako administrátor malej farnosti v Košickej Belej. Od roku 1958 vykonával aj funkciu tribunálneho sudcu a od roku 1970 ceremoniára. Pochovaný je v rodnom Kacvíne.

Rektor kňazského seminára v Košiciach a riaditeľ Charity v Bratislave Jakub Šefčík

30. VÝROČIE úmrtia redaktora, publicistu a krajanského aktivistu Eugena Mišinca

Dňa **19. februára 1995** zomrel v **Hornej Zubrici** redaktor, publicista, kultúrno-osvetový pracovník a popredný činiteľ slovenského národného hnutia v Poľsku Eugen Mišinec. Narodil sa 25. júla 1956 v Hornej Zubrici, kde získal základné vzdelanie. Následne pokračoval v štúdiu na lýceu v Jablonke a Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor slovenský jazyk a literatúra. Po návrate do Poľska pracoval v Ústrednom výbore Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorej sa v roku 1989 stal predsedom. Bol taktiež riaditeľom Gminného kultúrneho strediska v **Jablonke**, učiteľom slovenského jazyka na miestnej základnej škole i lýceu a redaktorom jediného slovenského časopisu v Poľsku *Život*, kde publikoval množstvo článkov s problematikou slovenskej menšiny žijúcej v Poľsku. Zomrel náhle vo veku len 39 rokov. Pochovaný je v rodnej obci.

1995

eprasa.pl 0a467909c9

50. VÝROČIE úmrtia hudobníka, zbormajstra, pedagóga a hudobného kritika Jána Strelca

Dňa **28. novembra 1975** zomrel Bratislave hudobník, zbormajster, pedagóg a hudobný kritik Ján Strelec, ktorý bol jedným z budovateľov a tvorcov hudobného života na Slovensku. Narodil sa 23. decembra 1893 v **Kacvíne**, kde získal aj základné vzdelanie. Študoval v Levoči, Rožňave a teológiu v Spišskej kapitule, no nakoniec sa rozhodol pre hudbu. Hudobné vzdelanie získal v Prahe na konzervatóriu v odbore dirigovanie a spev, a následne hudobnú vedu a slavistiku na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity. Ako hudobný pedagóg pôsobil na učiteľskom ústave v Spišskej kapitule, na Hudobnej a dramatickej akadémii i na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. Výraznou mierou sa zaslúžil o založenie Vysokej školy múzických umení v Bratislave, pričom sa stal aj jej prvým rektorom a neskôr prorektorom i vedúcim Katedry spevu a opernej reprodukcie. Pôsobil tiež ako riaditeľ Slovenskej filharmónie a zbormajster Spevokolu bratislavských učiteľov i Speváckeho zboru slovenských učiteľov. Zaslúžil sa o zrod a formovanie slovenskej hudobnej kritiky a je autorom viacerých diel z hudobnej metodiky či hudobnej psychológie.

Prvý rektor Vysokej školy múzických umení v Bratislave a riaditeľ Slovenskej filharmónie profesor Ján Strelec

1985

40. VÝROČIE úmrtia slovenského odbojára, publicistu, fotografa a krajanského aktivistu Miroslava Iringha

Dňa 28. mája **1985** zomrel **vo Varšave** odbojár, publicista, fotograf a krajanský aktivista Miroslav Iringh. Jeho otec Stanislav odišiel do Varšavy v dobe najkrutejšej maďarizácie, a tu sa mu 28. februára 1914 narodil syn Miroslav. Študoval na gymnáziu vo Varšave, to však z finančných dôvodov nedokončil a stredoškolské vzdelanie si doplnil diaľkovo až počas druhej svetovej vojny na Slovensku v Trenčíne. Po vypuknutí druhej svetovej vojny sa spoločne s otcom prihlásil do Légie Čechov a Slovákov v Poľsku, pričom pri obrane Varšavy jeho otec zahynul. Miroslav prešiel do ilegality a pod krycím menom „Stanko“ bol v rokoch 1942 – 1944 predsedom konšpiračného Slovenského národného výboru vo Varšave a veliteľom 535. čaty Slovákov Krajinskej armády, ktorá sa ako jediná inonárodná – nepoľská čata zúčastnila Varšavského povstania. Po vojne sa stal jedným zo spoluzakladateľov Spoločnosti kultúrno-sociálnej Čechov a Slovákov v Poľsku v roku 1957, členom jej prípravného výboru a aktívnym spolupracovníkom krajanského časopisu *Život*. Bol tiež redaktorom ústrednej fotografickej agentúry CAF vo Varšave. Za svoju odbojársku činnosť bol vyznamenaný Dôstojníckym krížom Radu obrodenia Poľska, radom Virtuti Militari, Krížom chrabrosti Poľskej republiky a v roku 2007 in memoriam aj prezidentom Slovenskej republiky Radom Ľudovíta Štúra II. triedy – za významné zásluhy o ľudské práva v boji proti fašizmu a šírenie dobrého mena Slovenskej republiky v zahraničí. Vo Varšave v Czerniakove je po ňom pomenované námestie.

eprasa.pl 0a467909c9

Živá ľudová kultúra vo Vyšných Lapšoch

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Dorota Moś

Ľudová kultúra je studnicou poznania pre všetkých, ktorí majú o ňu záujem. A v tomto duchu sa konali tvorivé dielne v Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch, ktorých cieľom bolo podporiť poznanie mladej generácie v oblasti ľudového tanca, háčkovania či šitia ľudového kroja.

V priebehu marca ožil Slovenský dom vo Vyšných Lapšoch ľudovou kultúrou, ktorá vďaka nadaným inštruktorom bola prezentovaná deťom, mládeži i dospelým v rámci tvorivých dielní. Dozvedeli sa vďaka tomu o mnohých zaujímavých prvkoch spojených s ľudovým tancom. V rámci stretnutí s choreografom zo Slovenska sa mohli oboznámiť s prvkami myjavského ľudového tanca a naučiť sa ho aj tancovať. Tieto stretnutia boli určené pre členov folklórneho súboru Hajduky a jeho dorast. Cvičili techniku tanca a tanečný postoj. Súčasne si osvojili aj cvičenia ako sa roztancovať pred nácvikom, čo je veľmi dôležité pre úspešný priebeh nácviku. Účastníci mali záujem o získanie nových zručností a informácií, ktoré ich podporia pri prezentácií tancov zo slovenské-

eprasa.pl 0a467909c9

ho regiónu Myjava. Ako uviedla vedúca súboru Hajduky D. Moś, dlhodobo sleduje myšlienku rozširovania repertoáru súboru a možnosť prezentácie tancov z rozličných regiónov Slovenska a k tomu i krojového oblečenia, aby súbor mohol na správnej úrovní interpretovať vo svojich programoch slovenské tance. Tomu slúžili aj spomínané dielne, ktoré uviedli členov súboru do žánru ľudového tanca a presnejšie do regiónu Myjava. Účastníci sa oboznámili so základmi a na nich môžu potom stavať ďalšie umelecké prejavy. Na záver školenia vedeli prezentovať základné kroky a tanečné prejavy príznačné pre spomínaný región.

Súčasťou ľudového umenia sú aj krásne háčkované vreckovky, servítky a aj vajíčka. Do týchto tajov účastníkov tvorivých dielní zasväcovala skúsená a zručná inštruktorka, ktorá najskôr ukázala aké veci je možné spraviť háčkovaním a predovšetkým ako vedia obohatiť vzhľad domácnosti či aj oblečenia. Na začiatku celého cyklu dielní sa účastníci oboznámili so základnými informáciami, napr. čo je potrebné na háčkovanie, ako sa cvičia prvé očka pri háčkovaní, ako ich spájať, aby začal vznikať nejaký celok, ku ktorému sa chceme dopracovať a pod. Deti, mládež i dospelí veľmi sústredene pozorovali prvé pokyny a postupne začali skúšať vlastné sily v háčkovaní. Podľa ich slov, hotové servítky vyzerajú krásne, ale v praxi je náročné k tomu dospieť, iba, ak pod rukou skúsenej čipkárky. Po dlhšej dobe sa niektorým účastníkom veľmi pekne darilo a vedeli s háčikom narábať tak šikovne, že sa aj im podarilo vytvoriť servítky. V minulosti, ako sa dozvedeli, sa háčkovali i niektoré časti ku krojom, k vreckovkám, posteľnej bielizni a pod. Naše staré mamy boli nielen vynikajúce gazdinky, ale i šikovné krajčírky, čipkárky a vedeli vyšívať pekné obrusy a ľudové odevy. Väčšinou sa tomu venovali počas dlhých zimných večerov.

Šitiu ľudových odevov sa v súčasnosti venuje len málo ľudí. V rámci ľudovej kultúry je to ďalšia oblasť, ktorá si zaslúži pozornosť, preto sme aj do nej načreli. V minulosti kroje vznikali v jednotlivých domácnostiach podľa schopností ich obyvateľov. Rozhodli sme sa priblížiť mladej generácií šitie ľudového odevu a zorganizovali sme tiež tvorivé dielne. Deti a mládež sa s ochotou započúvali do rozprávania školiteľky, ktorá spolu s potrebnými materiálmi doniesla aj šijací stroj. V minulosti sa samozrejme všetko šilo ručne. V súčasnosti sa pritom využívajú už aj technické vymoženosti súčasnej doby. Jednako vyhotovenie ľudového odevu je vtedy podstatne rýchlejšie. Na úvod sa však účastníci dozvedeli, že kým sa začne so šitím je potrebné si presne vymedziť druh látky, koľko jej budeme potrebovať, potom vedieť ako sa robí strih, pretože keď bude zle naplánovaný, tak zničíme látku a časť kroja nevznikne. Základom ako sa ukázalo je presne naplánovanie, čo šijeme a akej veľkosti. Až keď postriháme látku pristupujeme k ďalšej časti čiže poskladaniu jednotlivých časti napr. vesty, zistíme či sa k sebe hodia a spevníme ich špendlíkmi. Takto pripravenú časť oblečenia začneme postupne zošívať. Ako sa ukázalo je potrebné byť veľmi presným a trpezlivým pri celom procese šitia, aby na záver držať v ruke ušitú časť krojového odevu, ktorú neskôr odovzdáme na vyzdobenie výšivkou, ktorej sme sa venovali v predchádzajúcich mesiacoch a štrikovaniu. Účastníci dielni si mohli vyskúšať ako sa šije strojom zvlášť dievčatám z FS Hajduky. Niektorým sa to celkom páčilo.

Všetky spomínané dielne sa konali v rámci projektu s názvom Živá ľudová kultúra, ktorý bol podporený Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí. ■

eprasa.pl 0a467909c9

Návšteva generálneho tajomníka v klubovni

Dňa 19. marca krajania z Oravy mali tú česť privítať v klubovni v Jablonke generálneho tajomníka Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomíra Molitorisa. Spoločne sa rozprávali o aktuálnych témach, ktoré sú pre nich obzvlášť dôležité.

Ústrednou témou rozhovoru jednak bola otázka dostavby Slovenského domu v Jablonke. Práce idú podľa plánov a situácia sa vyvíja pozitívne. Plány križuje ale prílišná byrokracia, ktorá je nevyhnutnou súčasťou každého projektu. (gf)

Divadelné besedy na Orave

V dňoch 14. – 16. marca sa v Jablonke konali dvanáste divadelné besedy na Orave, ktoré sú určené dospelým amatérskym divadelným skupinám, fungujúcim v dedin-

Foto FB

skom prostredí a menších mestách. Zúčastnili sa ich dve desiatky divadielok z malopoľského vojvodstva. Z Oravy a Spiša sa na divadelných doskách predstavili: OwCoK z Jablonky s programom „Ścinanie moja", Niedziyckie Zazraki z Nedece s predstavením „Nas zganiany ziynć" a Zelený Javor z Krempách s programom „Ani mnie nie weź, ani mnie nie zostow". Ako hosť vystúpilo školské divadielko z Veľkej Lipnice. (gf)

Chodenie so smrtkou vo Veľkej Lipnici

Chodenie so Smrtkou je starý pohanský zvyk, ktorým sa naši predkovia lúčili so zimou, v ktorej ubúdalo dňa a bolo symbolicky všetko mŕtve a vítali jar, ktorá prinášala nový život a návrat slnka. Túto starú tradíciu sa rozhodol vzkriesiť Folklórny súbor Orawiacy z Veľkej Lipnice. Vo štvrtú nedeľu veľkopôstneho obdobia, ktorá je inak na hornej Orave nazývaná bielou, dievčence pripravili Smrtku, teda slamenú bábiku, ktorú umiestnili na krížovom lešení, obliekli na bielo a dali jej do ruky kosu. Dievčatá boli tiež oblečené v bielom alebo v regionálnych krojoch. Spievajúc niesli smrtku cez dedinu a navštevovali jednotlivé domy, aby sa hospodári mohli symbolický vykúpiť od smrti. Dievčatá za svoj spev dostávali od hostiteľov dary vo forme vajec či chleba. Nakoniec bola bábika vyzliekaná alebo ju chlapci vytrhli dievčatám a vhodili do potoka. Takto sa symbolicky predstavoval boj zimy – smrti s novým rodiacim sa životom – jarou. (gf)

Foto www.lipnicawielka.pl

Centrum podpory sociálnych služieb v Podvlku

V budove hasičskej zbrojnice v Podvlku by malo vzniknúť Centrum podpory sociálnych služieb zamerané na seniorov. V tomto centre by mala byť zabezpečená starostlivosť pre cca 30 osôb nad 60 rokov, ktorí tu budú mať

zabezpečený odvoz, stravu, lekársku starostlivosť a podľa potreby aj rehabilitáciu a inú liečbu. Okrem toho by sa tu mali uskutočňovať rôzne vzdelávacie a tvorivé aktivity, či výlety. Cieľom tohto projektu je každodenná starostlivosť a aktivizácia seniorov gminy Jablonka. (mm-m)

Gmina Jablonka – viac než očakávaš

V sobotu 22. marca, tohto roku sa v Oravskom kultúrnom centre v Jablonke konala konferencia pod názvom

eprasa.pl 0a467909c9

Gmina Jablonka – viac než očakávaš. Pozývajúci organizátori napísali na pozvánke nasledujúce slová: *„Je to stretnutie ľudí, pre ktorých je cestovný ruch nielen vášeň, ale aj spôsob, ako podnikať alebo rozvíjať svoj región. V krátkych vystúpeniach sa pokúsime pomôcť lepšie porozumieť moderným turistom a dozvedieť sa o ich očakávaniach“.* Medzi témami konferencie rezonovali najmä propagácia turistických regiónov spoločne s internetovými tvorcami a turistický potenciál Gminy Jablonka a okolia. Príklady výletov pre cyklistov a chodcov založené na sprievodcovi „Gmina Jablonka – viac než očakávaš“. Prednášalo sa aj o vývoji a potenciály cestovného ruchu na bicykli v Malopoľsku a aj o príprave miest pre cyklistov – na príklade miest priateľských pre cyklistov. Bolo možné sa aj dozvedieť ako získať finančné prostriedky na rozvoj firmy, napríklad ako rozvíjať nový podnikateľský nápad v odvetví cestovného ruchu. (gf)

Ľudové inšpirácie v Hornej Zubrici

V Oravskom etnografickom parku v Hornej Zubrici sa 31. marca konali prvé tohto roku Oravské besedy. Stretnutie bolo spojené s výstavou prác účastníkov projektu pod názvom Ľudové inšpirácie, ktorý zahŕňal workshopy, vedené umelcami a remeselníkmi medzi členmi súboru Serdocki a študentmi zo Základnej školy v Podsklí. Účastníci workshopov sa naučili viacerým remeslám, o.i. aj maľovaniu obrazov, ktoré boli vystavované. (gf)

Mládež predchádza požiarom

Posledný marcový piatok sa v Kacvíne konalo gminné kolo celopoľskej súťaže Mládež predchádza požiarom. Deti a mládež z Gminy Nižné Lapše si v nej zmerali sily a preukázali svoje vedomosti ohľadom požiarnej ochrany. V kategórii mladších žiakov najviac bodov získal Bartłomiej Jezierczak z Nedece, medzi staršími žiakmi si najlepšie počínala Aleksandra Molitorys z Kacvína a v mládežníckej kategórii najlepšie vedomosti preukázal Jakub Szpernoga z Kacvína. Najlepší postúpili do okresného kola v Novom Targu. (mm-m)

Medzinárodná súťaž v Jiu-Jitsu v Nedeci

Dňa 9. marca sa Nedeca stala dejiskom medzinárodných Majstrovstiev Poľska Jiu-Jitsu Goshin Ryu v Grapplingu. Na podujatí sa zišlo viac ako 140 športovcov rôznych vekových kategórií, ktorí zápasili o čo najlepšie umiestnenia. Prvé miesta v jednotlivých kategóriách si nakoniec vybojovali: Daniela Chowaniec, Amelia Tomasiak, Natalia Jabrocka, Oliwia Kmin, Antoni Buńda, Sebastian Jabrocky a Piotr Kowalczyk. (mm-m)

Foto Chellenge Ju-Jitsu Sport

Archeologický prieskum na severnom Spiši

Od apríla do júla sa bude na severnom Spiši v Poľsku i priľahlých oblastiach uskutočňovať archeologický

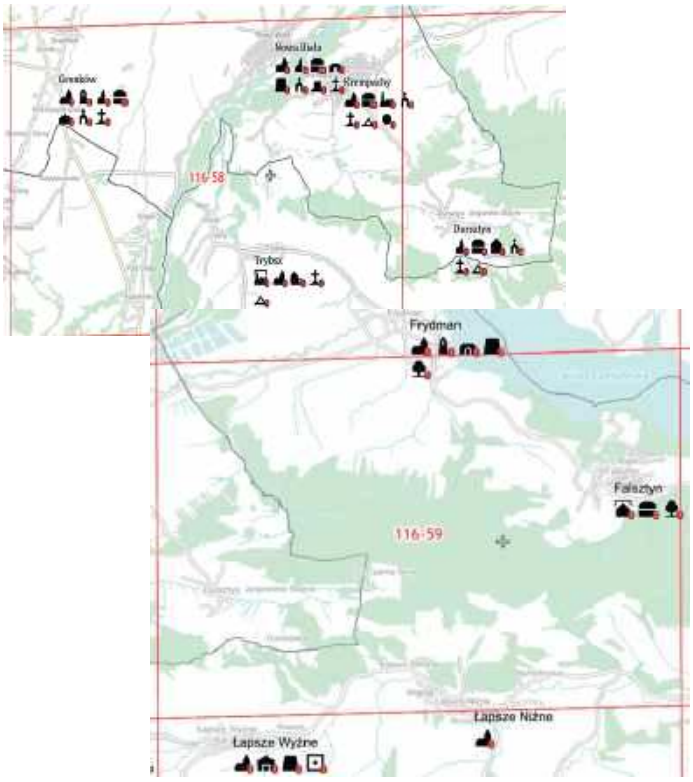

eprasa.pl 0a467909c9

prieskum Inštitútu archeológie Jagelovskej univerzity, ktorého cieľom je registrácia a zmapovanie hnuteľných pamiatok nachádzajúcich sa na povrchu, ako aj hľadanie stôp najstaršieho osídlenia v oblasti. Pôjde o povrchové bádanie, nebudú sa teda uskutočňovať vykopávky. (mm-m)

Požiare z vypaľovania trávy na Orave i Spiši

Každoročným neduhom súvisiacim s počiatkom jari je vypaľovanie trávy, ktoré vedie k následným požiarom. Tak tomu bolo aj začiatkom marca v Repiskách, kde sa požiar rýchlo rozšíril do lesa a len rýchly zásah hasičov zo Zakopaného zachránil obec od tragédie. S požiarom v súvislosti s vypaľovaním trávy sa museli popasovať aj v Hornej Zubrici, kde sa preniesol do blízkosti hospodárskych budov a už dvakrát tiež požiarnici v Podvlku. Vyzývame teda všetkých, aby sa zdržali úkonu vypaľovania trávy, ktoré môže byť veľmi nebezpečné, pôde nijako nepomôže, a navyše za neho hrozia vysoké tresty. (mm-m)

Foto FB OSP Podwilk

Málo vody v Bialke

Nedostatok snehu a vlahy sa už prejavuje aj v korytách riek. Kedysi hraničná rieka Bialka (na obrázku) je tak nízka, že ju možno bez problémov prejsť. S príchodom jari a leta tak môže nastať veľký problém s nedostatkom tejto životodarnej tekutiny. (mm-m)

Jarné hasičské cvičenia v Nedeci Zámku

Dobrovoľné hasičské zbory z Gminy Nižné Lapše sa zúčastnili jarných hasičských cvičení v Nedeci Zámku. Jarné boli len z názvu, keďže práve v nedeľu snežilo a fúkal studený vietor, avšak hasiči cvičili zásah pri požiari v historickom objekte, ktorým je nedecký zámok. Čerpali vodu z jazera a pri celej akcii ich usmerňovali hasiči z povolania zo štátnej jednotky v Novom Targu. Hasiči precvičili nielen zásah pri požiari, ale aj záchranu prípadných poškodených osôb a ich evakuáciu z ohrozeného priestoru. (aj)

Foto: zdroj FB OSP Falsztyn

Mladé hasičky z Dolnej Zubrice na krajskom turnaji

Dňa 17. marca sa konali Vojvodské mládežnícke halové športovo-hasičské preteky dievčenských mládežníckych jednotiek, ktorých sa zúčastnilo 16 tímov z celého kraja. Medzi nimi bolo dievčenské družstvo z Dolnej Zubrice, ktoré bojovalo veľmi usilovne a napokon sa mu podarilo obsadiť pekné piate miesto. (aj)

Foto: FB OSP Zubrzyca Dolna

Foto: FB OSP Podszkle

Krížová cesta prešla cez Podsklie

V nedeľu, 6. apríla, sa ulicami obce Podsklie konala krížová cesta, ktorá zhromaždila deti, mládež i dospelých pri rozjímaní o Kristovom umučení. Bezpečnosť chodcov a celého sprievodu strážili miestni dobrovoľní hasiči. (aj)

eprasa.pl 0a467909c9

1. miesto v mladšej skupine Mateusz Stoch z Harkabúza

2. miesto v mladšej skupine Julia Findura z Kacvína

Poznáme víťazov výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša

autor | Agáta Jendžejčíková

V školskom roku 2024-2025 výtvarná súťaž Ludwika Korkoša mala názov *Môj obľúbený slovenský príbeh* a uskutočnila sa v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave. Autori prihlásených prác do súťaže už netrpezlivo čakajú na jej výsledky, ktoré práve prinášame.

Do tohtoročnej súťaže bolo zaslaných 208 prác, z toho 149 prác do mladšej skupiny a 53 prác do staršej skupiny a šesť prác neobsahovalo žiadne údaje. Zaslali nám ich žiaci z Oravy a Spiša, presnejšie: z Jablonky-Borov, Chyžného, Veľkej Lipnice, Podsklia, Harkabúza, Podvlka, Jurgova, Čiernej Hory, Nedece, Kacvína a Krempách. Najviac prác bolo do súťaže zaslaných zo Základnej školy v Jurgove, ktorá už viac rokov drží v tomto smere prvenstvo. Súťažné práce ukázali, že deti majú styk so Slovenskom, majú s ním spojené zážitky a poznajú jeho reálie. Znázornené to bolo v námetoch pretavených do výtvarných prác. Najčastejšie sa objavovali slovenské krajinky, hrady a zámky, aquaparky, jaskyne, pesničky, rozprávky, pohoria, prírodné javy, architektúra a pod. Mladí výtvarníci hľadali inšpiráciu na internete, v knihách, časopisoch a potom ju stvárňovali na výkresoch, v priestorových prácach, ktorých tentoraz bolo o niečo menej. Inokedy boli zdrojom informácií učitelia výtvarnej výchovy, ktorí vedeli žiakov usmerniť. Téma bola pre účastníkov zaujímavá a priniesla im nové informácie o Slovensku. Niektorí ukázali, aké destinácie navštívili a možno sa opäť vyberú na výlet na Slovensko a odhalia tam ďalšie zaujímavé miesta, ktoré ich oslovia.

2. miesto v staršej skupine Lukáš Kačmarčík z Krempách

Vyhodnotenie súťažných prác sa uskutočnilo v priestoroch redakcie Život 26. marca t. r. Porotu tvorili znalkyňa výtvarného umenia a dlhoročná skúsená porotkyňa Drahoslava Skopárová, riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Milan Novotný, redaktorka Milica Majeriková-Molitoris a šéfredaktorka Agáta Jendžejčíková. Prácu poroty ocenil aj generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris, ktorý si prezrel vybrané práce. Veľmi pekne ďakujeme Drahoslave Skopárovej za jej ústretovosť a pohotovosť pri hodnotení prác, pričom si vždy na pozvanie redakcie rada vymedzí čas a s ochotou a energiou sa ponorí do početných zaslaných žiackych prác.

Porota pri hodnotení diel zohľadňovala základné kritéria, ako vek autora i jeho schopnosti, námahu vynaloženú pri tvorbe práce, použitý materiál a výtvarnú techniku, primeranosť veku, celkový umelecký dojem a spojitosť so zadanou témou súťaže.

Výber spomedzi mnohých zaslaných prác len tých pár, ktoré boli odmenené, bol náročný. Súťažiaci sa snažili ako najlepšie vedeli prezentovať sebou zvolené námety príbehov spojených so Slovenskom. Pri spracovaní témy využívali rozličné výtvarné techniky, ktorými stvárňovali svoje umelecké diela. Boli medzi nimi priestorové práce, koláže, maľby, práce z plastelíny, farebných papierov, kresby ceruzkami, pastelkami, fixkami, stuhami, látkami a ďalšie netradičné výtvarné materiály.

1. miesto v staršej skupine Jagoda Szczepańska z Harkabúza

eprasa.pl 0a467909c9

3. miesto v mladšej skupine Julia Staszel z Podsklia

4. miesto v mladšej skupine Magdalena Kačmarčíková z Krempách

Porota konštatovala, že úroveň súťaže v mladšej i staršej skupine bola vysoká a súťažiaci si dali záležať na spracovaní námetu. Výber prác nebol jednoduchý. Bolo veľa pekných prác, ktoré oslovili porotu. Pri hodnotení vystupovali do popredia práce, pri ktorých bolo zreteľné, že učitelia vedeli pracovať so žiakmi a dokázali ich inšpirovať pri tvorbe prác a spracovaní námetov, ako aj výbere vhodnej techniky, vďaka čomu sa námet vyníma. Je dôležité, aby deti samostatne pripravovali práce a aby to boli ich vlastné diela. Keďže to prospieva osobnému rastu účastníkov súťaže a cibrí sa ich umelecký vkus. Vyskytlo sa šesť prác, pri ktorých chýbali údaje. Pre budúcnosť upozorňujeme, aby ste na to nezabúdali, pretože potom je práca anonymná a neberieme ju do úvahy pri hodnotení. Všetkým zúčastneným ďakujeme za zaslanie prác, učiteľom za ochotu zapájať žiakov do umeleckého prejavu a rozvíjať ich predstavivosť, výtvarné cítenie, čo je veľmi dôležité pre ich umelecký rast. Z odmenených prác bude zostavená putovná výstava spolu s katalógom víťazných prác, ktorá bude už v apríli prezentovaná v Galérii slovenského umenia SSP v Krakove, neskôr v klubovni SSP v Jablonke, v Slovenskom inštitúte vo Varšave, v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej a v klubovniach SSP vo Vyšných Lapšoch, Kacvíne i Podvlku.

Víťazom srdečne gratulujeme a všetkých záujemcov pozývame už teraz do ďalšieho ročníka súťaže, ktorého tému vyhlásime v septembri. Tešíme sa na Vás! ■

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE

Mladšia skupina (od 1. do 4. triedy ZŠ)

1. Mateusz Stoch (4. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Legenda o Jánošíkovi*
2. Julia Findura (4. roč. ZŠ) z Kacvína za prácu *Soľ nad zlato*
3. Julia Staszel (3. roč. ZŠ) z Podsklia za prácu *Život v slovenskom podhradí*
4. Magdalena Kačmarčíková (2. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Veľmi radostný prvýkrát s rodinou v Tatralandii*
5. Piotr Stożek (2. roč. ZŠ) z Podsklia za lapbook *Môj obľúbený slovenský príbeh*
6. Hubert Wojeński (3. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za maľbu *Kostolík sv. Anny v Tatranskej Javorine*
7. Patryk Rapacz (0. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Oravský hrad a jeho okolie*
8. Blanka Zubrzycka (1. roč. ZŠ) z Nedece za prácu *Belianska jaskyňa*
9. Dominik Szczerbiak (4. roč. ZŠ) z Chyžného za prácu *Oravské jazero*
10. Patrycja Kasprzak (2. roč. ZŠ) z Jablonky - Borov za prácu *Čičmianske drevenice*
11. Jan Wojtas (3. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Lanovka na Lomnický štít*
12. Laura Florek (3. roč. ZŠ) z Nedece za prácu *Dobšinská ľadová jaskyňa*
13. Justyna Sobczak (4. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Dunaj v nočnom šere*
14. Wiktoria Łabuda (3. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Opatrovateľ Tatier*
15. Maja Kikla (4. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Meďodoly*

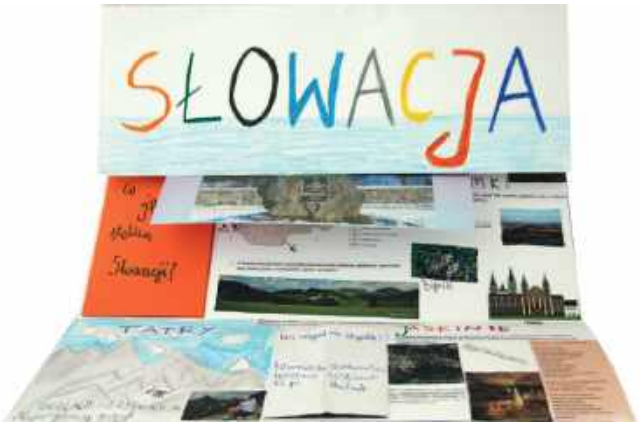

5. miesto v mladšej skupine Piotr Stożek z Podsklia

Ďalších účastníkov sme odmenili knihami:

Aleksandra Martyna Trzop (2. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Batizovské pleso*

Magdalena Widlak (4. roč. ZŠ) z Jurgova za maľbu *Okno na Tatry*

Wiktoria Madeja (4. roč. ZŠ) z Jurgova za kresbu *Slovenské pesničky – Išla sova na tanec*

Prehliadka prác z mladšej skupiny (zľava) A. Jendžejčíková, D. Skopárova a Ľ. Molitoris

eprasa.pl 0a4679909

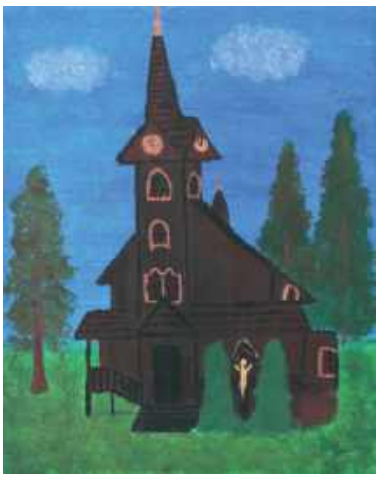

6. miesto v mladšej skupine Hubert Wojeński z Čiernej Hory

3. miesto v staršej skupine Nikola Sproch z Podsklia

6. miesto v staršej skupine Julia Stachulak z Chyžného

Anastazja Ratułowska (2. roč. ZŠ) z Podsklia za prácu *Tatry*
Mateusz Łabuda (4. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenská krajinka*
Seweryn Czyszczoń (3. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Tri salaše*
Joanna Kupczyk (1. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za prácu *Princezná na hrade*
Emma Łyś (4. roč. ZŠ) z Chyžného za prácu *Slovenská krajinka*
Marcela Wilk (3. roč. ZŠ) z Jablonky-Borov za prácu *Prírodné zákutie v Čičmanoch*
Zofia Dudziak (2. roč. ZŠ č. 1) z Podvlku za prácu *Slovenská mažoretka*

Staršia skupina (od 5. tr. do 8. tr. ZŠ)

1. Jagoda Szczepańska (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Bojnický zámok*
2. Lukáš Kačmarčík (6. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Môj prvý pamätný deň v Slovenskom raji*
3. Nikola Sproch (6. roč. ZŠ) z Podsklia za prácu *Havrania skala – tajomná skala v srdci Slovenska*
4. Maria Możdżeń (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Moje spomienky zo Slovenska*
5. Oliwia Król (6. roč. ZŠ) z Podsklia za prácu *Lúčanský vodopád – prírodná sprcha Slovenska*
6. Julia Stachulak (7. roč. ZŠ) z Chyžného za kresbu *Deva v slovenskom kroji*
7. Beata Lichota (6. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Život – môj obľúbený slovenský príbeh*
8. Aleksandra Mikłusiak (5. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za prácu *Bojnický zámok*
9. Artur Śmiech (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za maľbu *Nočná Bratislava*
10. Milena Trzop (5. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za maľbu *Čičmany domy maľované vápnom*
11. Justyna Dziurczak (7. roč. ZŠ) z Jablonky - Borov za prácu *Oravský hrad*
12. Norbert Pawlak (7. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za maľbu *Slovenské jaskyne*
13. Michał Fic (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Oravský hrad a Demänovská jaskyňa v mojich spomienkach*
14. Martyna Twardosz (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenské jesenné Tatry – moje cesty v horách*
15. Natalia Sołtys (7. roč. ZŠ) z Jurgova za maľbu *Štrbské pleso*

Ďalších účastníkov sme odmenili knihami:

Aniela Sarna (5. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Chata v Tatrách*
Barbara Machaj (6. roč. ZŠ) z Jurgova za kresbu *Oravský hrad*
Kinga Natalia Trzop (5. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *„Velo – Dunajec - Červený Kláštor"*
Joanna Szczerbiak (7. roč. ZŠ) z Chyžného za maľbu *Slovenský kroj*
Lena Buroń (6. roč. ZŠ) z Chyžného za kresbu *Slovenské hrady*
Wiktoria Olesińska (7. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za prácu *Národný park*
Magdalena Dziubek (7. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za kresbu *Modrý kostolík*
Nikola Łabuda (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za kresbu *Oravský hrad mojimi očami*
Lena Harkabuz (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Chute slovenskej kuchyne*
Amelia Kocur (6. roč. ZŠ) z Jablonky-Borov za maľbu *Čičmianske drevenice*

Porota pri práci (zľava) D. Skopárová, M. Majeriková-Molitoris a M. Novotný

4. miesto v staršej skupine Maria Możdżeń z Harkabúza

epresa.pl 0a467909c9

Poľský prezident na Slovensku

Prvé dva aprílové dni tohto roku strávil poľský prezident Andrzej Duda na Slovensku. Poľská hlava štátu tu pricestovala na rozlúčkovú návštevu, počas ktorej so svojim slovenským náprotivkom Petrom Pellegrinim navštívili Vysoké Tatry. Na Štrbskom plese hovorili o.i. o Ukrajine,

Foto www.prezident.sk

navyšovaní výdavkov na zbrojenie, budúcnosti V4, samite iniciatívy Trojmoria, clách a vzťahoch s USA, či aktuálnom probléme slintačky a krívačky. Spoločne sa vyviezli tiež na Lomnický štít, pozreli si ľadový dom na Hrebienku i výstavu k 30. výročiu návštevy Jána Pavla II. na Slovensku. Poľský prezident ako vášnivý lyžiar dostal od toho slovenského netradičný darček – lyže vyrobené v Liptovskom Mikuláši s poľskou vlajkou a iniciálami, ktoré majú špeciálne tlmivé vlastnosti. (mm-m)

Národná rada Slovenskej republiky má predsedu

Od prezidentských volieb v apríli minulého roku bol slovenský parlament, vzhľadom na zvolenie dovtedajšieho predsedu Petra Pellegriniho za prezidenta, bez predsedu. Koaličná kríza spôsobila, že koaliční parteri sa nedokázali zhodnúť na mene nového druhého najvyššieho ústavného činiteľa a tak sa nová voľba uskutočnila až po jej vyriešení. Stalo sa tak 26. marca, kedy v tajnej voľbe získal 79 hlasov poslancov Richard Raši, ktorý bol do tejto funkcie zvolený po odchode z vedenia ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. (mm-m)

Foto www.nrsr.sk

Nový minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie

V druhej polovici marca minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky Richard Raši podal demisiu a novým ministrom sa stal bývalý televízny reportér Samuel Migaľ, poslanec z vládnej strany Hlas-SD, ktorý však bol počas koaličnej krízy z tejto strany vylúčený. Jeho vymenovanie malo byť súčasťou riešenia tejto krízy, do ktorej sa vláda dostala po prezidentských voľbách v minulom roku. (mm-m)

Foto FB

Slintačka a krívačka na Slovensku

Najpálčivejšou témou na Slovensku na prelome marca a apríla bolo zavlečenie infekčného ochorenia slintačky a krívačky, ktoré postihuje najmä hospodárske zvieratá ako hovädzí dobytok, ošípané, ovce, kozy a ostatné raticové prežúvavce, na Slovensko. Choroba sa prenáša vzduchom i dotykom, a teda i prostredníctvom poľnohospodárskych stojov či ošatenia. Na Slovensku bolo v rýchlom slede odhalených šesť ohnísk v juhozápadnej časti krajiny v okresoch Dunajská Streda a Malacky. V súvislosti s tým bola

vyhlásená mimoriadna situácia a bolo uzavretých 17 hraničných priechodov s Maďarskom a Rakúskom. Infikované chovy museli byť zlikvidované celé, pričom ide o tisícky kusov hospodárskych zvierat. Likvidované boli taktiež domáce chovy v rozpätí troch kilometrov od infikovaných fariem. (mm-m)

Noví poslanci v parlamente

V súvislosti s vymenovaním nových ministrov a štátneho tajomníka, ktorí boli poslancami Národnej rady Slovenskej republiky zasadli do poslaneckých lavíc ich náhradníci, a to: Miroslav Radačovský v poslaneckom klube Slovenskej národnej strany a Andrea Szabóová a Ján Hrubý v poslaneckom klube politickej strany Hlas-SD. (mm-m)

Slovenská národná púť v Ríme

Dňa 3. apríla sa svätou omšou v Bazilike sv. Jána v Lateráne začala v Ríme pri príležitosti Svätého roka 2025 slovenská národná púť. Zúčastnilo sa jej okolo štyritisíc pútni-

eprasa.pl 0a467909c9

Foto FB Katolícke noviny

kov zo všetkých kútov Slovenska, aby spoločne putovali po svätých miestach a duchovne sa obnovili. Počas druhého dňa púte zazneli v priebehu slávnostnej svätej omše v bazilike nad hrobom svätého Petra modlitby za Slovensko i slovenský spev pápežskej hymny. Medzi pútnikmi boli aj predstavitelia štátu, medzi inými prezident slovenskej republiky Peter Pellegrini i ďalší členovia slovenskej vlády. (mm-m)

Smrteľný útok medveďa

Útoky najväčšej slovenskej chránenej šelmy medveďa hnedého na človeka naberajú v posledných rokoch na intenzite. Ďalší takýto útok bol zaznamenaný koncom marca na Podpoľaní v okrese Detva, pričom tentokrát mal aj smrteľnú dohru. Štátni ochranári vyzvali v súvislosti s touto tragédiou k zvýšenej opatrnosti pri návšteve hôr, pričom v 55. slovenských okresoch bola vyhlásená mimoriadna

situácia a plánuje sa riadený odstrel 350 kusov týchto šeliem. (mm-m)

Transakčná daň

Od prvého apríla vstúpila na Slovensku do platnosti tzv. transakčná daň, ktorú platia takmer všetky fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby. Výnimku majú niektoré príspevkové a neziskové organizácie, samosprávy, zdravotné poisťovne, školy, turistické informačné centrá a ďalší. Daň sa platí z debetných transakcií vo výške 0,4 %, maximálne 40 eur. Výber hotovosti je zaťažený daňou 0,8 % bez limitu. Administratívu a výber dane zabezpečuje banka, pričom daňovníci s povinnosťou platiteľa dane sami budú musieť odviesť daň do 31. júla 2025 za prvé tri mesiace. Daň sa nevzťahuje na platby kartou, úhrady kryptomenami, hotovostné platby, pripísané platby na bankový účet daňovníka, úhrady medzi bankovými účtami daňovníka v tej istej banke a platby daní a odvodov, okrem miestnych daní. Podnikatelia zaťažení novou daňou, opozícia i časť koalície ju kritizujú, vláda argumentuje potrebou konsolidácie financií. (mm-m)

Do hereckého neba odišiel Štefan Kvietik

Dňa 21. marca zomrel vo veku 90 rokov slovenský filmový, divadelný i rozhlasový herec Štefan Kvietik. Patril medzi najvýraznejšie herecké osobnosti slovenskej kultúrnej scény, pričom stvárnil množstvo nezabudnuteľných postáv, medzi inými knieža Bolkonského v predstavení Vojna a mier, Sama Pichandu v Tisícročnej včele, Adama Hlavaja v Živom biči, Urbana Habdžu v Červenom víne, Petra Solana v snímke Boxer a smrť, či Pirina v Medenej veži. Dlhé roky bol členom činohry Slovenského národného divadla i vysokoškolským pedagógom. Po revolúcii pôsobil aj ako poslanec Slovenskej národnej rady. Zaslúžil sa o vznik samostatnej Slovenskej republiky, pričom nikdy netajil svoj vrúcny vzťah k svojej vlasti. (mm-m)

Krásny marec

Pod takýmto názvom sa uskutočnilo multižánrové podujatie v prestížnej galérii Justiho siene Primaciálneho paláca v Bratislave, počas ktorého si mohli návštevníci vychutnať viacero umeleckých zážitkov – maľbu, poéziu i hudbu. Spoločnosť Artem počas vernisáže predstavila výtvarné i hudobné diela rakúskej umeleckej platformy, ako aj verše a ostatnú básnickú zbierku Anny Majerikovej (NE)VIDENIE, ktorá uzrela svetlo sveta v našom Vydavateľstve a tlačiarni Spolku Slovákov v Poľsku. (mm-m)

eprasa.pl 0a467909c9

Barbora Krčová

Bol v tom háčik

Na tejto ulici som naposledy prišla o čiapku. Radšej si ju preto držím, keď prechádzam pod balkónmi gotického štýlu. Zlodej bol veľmi prefíkaný. Spustil rybársky háčik pomedzi kovové mreže a ulovil si snáď aj celú zimnú kolekciu. Viem, že som vtedy prišla domov so zápalom ucha. Keď som bola na druhý deň presvedčená poriadne ho upozorniť, ani za svet som si nespomenula na balkón, pod ktorým som ten osudný deň prišla o posledné zdravé ucho. Plánovala som sa mu vyhrážať, hroziť mu trestnými oznámeniami, ale tajuplná udica ako by sa bola vyparila. Som vôbec na správnej ulici?

Spomenula som si na fialové kvetináče, čo ladili s petúnkami. Asi ich sadila jeho žena. V duchu som ju poľutovala, určite to neboli jej prvé ani posledné zničené kvety príčinou manžela. Zhodil ich, keď sa udicou zaháňal a naháňal nové majetky a ona musela ponížene vyjsť na chodník a črepy spolu s hlinou pokorne pozbierať pred očami okoloidúcich. Jediné šťastie, že vtedy pozerali hore, sústredili svoj zrak na oceľové teliesko, ktoré vo vzduchu normálne nelieta. Niekto prišiel dokonca o oko. Vôbec sa tomu nečudujem.

Jedna pani predo mnou vyťahovala kľúče, tak že sa jej prihovorím. „Robím prehliadku plynových zariadení," čudne sa na mňa pozerala, ale keď som jej vysvetlila, aké musí byť nepríjemné trčať v týchto mrazoch doma bez energie, pustila ma do vchodu. Na nástenke s oznamami nepôsobilo nič podozrivo, no predsa vyskúšam zaklopať hore, niekde na poschodí. Podľa vlasov ho isto spoznám. Alebo aj nie.

Trikrát som zaklopala, dvakrát mi otvorili starší páni s neupravenou plešinou. Stratené dvojičky. Medzi bytmi boli dve poschodia, možno sa každý víkend stretávajú na medzistupni, navzájom sa pohostia odmietanými polorozpadnutými keksíkmi a donekonečna hrajú žolíka. Obaja sú takí dobrí alebo takí neschopní, že ho nikdy nedohrajú. Nakoniec ich vyruší suseda, ktorá musí vždy podvečer vyvenčiť svojho lenivého psa.

Po ďalších neúspešných zazvoneniach som ukončila svoju plynovú prehliadku. Schádzala som schodmi jeden po druhom, tretí po štvrtom, a aj tak som stále stúpala hore. Raz sa odtiaľto nedostanem.

Pozrela som na hodinky, či aj napriek môjmu dobrodružstvu stihnem poštu v otváracích hodinách. Pol piatej. Pridržiavala som sa zábradlia a zrýchlila krok. Vlasy mi skákali zo strany na stranu, ako som sa točila medzi každým podlažím. Už som ani netušila, ktorým smerom bežím. Naklonená rovina sa až neprirodzene nakláňala, no nemala som čas ju analyzovať. Len som dúfala, že vchodové dvere zvnútra otvorím a nepotrebujem nijaký kľúč.

Ten, kto navrhoval tento panelák by potreboval preškoliť. Snažil sa experimentovať, ale čo z toho, keď jeho experiment len ťažko obdivovať, lebo moje rozčúlenie mu siaha až nad ramená. Možno na navrhovanie galérii nebol dosť dobrý. Skôr o jeho talente netušili. Keď im svoj projekt predstavoval, pozerali sa naňho, že zákony fyziky vraj neoklame. Nepotrebuje oklamať fyziku na to, aby oklamal porotu. Zjavne sa mu to nepodarilo a poslali ho stavať obytné budovy. Tú porotu by bolo treba preškoliť.

Dvere mali našťastie zvnútra kľučku, nie tú vianočnú guľu, čo opakovane zostáva v rukách, akonáhle sa jej dotknete. Bola som v sklze len desať minút, všetko som mala vopred premyslené a podľa mojich výpočtov mala byť pani zamestnankyňa za okienkom len vytočená, no balík mi podľa pravidiel musela prevziať. Pravou rukou nervózne vypisuje chýbajúce údaje a ľavou pečiatkuje.

Ozval sa mi Raimondo, údajný sestrin snúbenec, nech im prispejem na svadbu. Našla som babkine šperky, nakreslila blahoželanie a na balík napísala adresu, ktorú mi poskytol. Vraj to bolo súrne, neodkladne som si naplánovala cestu okolo pošty ešte pred víkendom. Moja pozvánka je už isto na ceste.

Pred dverami bytovky som pozerala do mobilu, otvorila mapy, nech mi ukážu najvýhodnejšiu trasu smerom na poštu. Podľa mojich predošlých skúseností je GPS pomerne presné. – Príchod do ôsmich minút.

Zvládla som sa konečne uvoľniť, času som mala dostatok. Skontrolovala som si veci, tašku s balíkom, mobil, peňaženku, dáždnik, lebo hlásilo dážď.

„Pokračujte vľavo." Kvaplo mi na rameno. Zdalo sa mi, že pršať malo až okolo siedmej. Kvaplo mi na rameno. Pozerám na oblohu a najbližší mrak mohol byť len v procese výroby. Namiesto neho som stála pod balkónom, ktorého okraj bol navlhnutý a naozaj z neho stekala voda. Vyšla som do ulice, nech mám jasnejší pohľad. Zdola síce nevidieť všetko, ale stačilo mi to na to, aby som zachytila nafúknutú ružovú gumu, čo sa až podozrivo podobala na detský bazénik. Tipovala som to na dieťa bez dozoru, ktoré len nevedomky urobilo rodičom ďalšie starosti. Možno naň dávala pozor babka, ktorá si poobede pri svojej obľúbenej telenovele dala na gauči šlofíka. Vtedy nikto netušil, či je to dieťa ešte živé alebo či sa náhodou v plytkej vode neutopilo. No z druhej strany balkóna viseli fialové petúnie v zelených kvetináčoch. Jeho žena musela mať pár kvetináčov v zálohe, ale fialových už viac nezostalo.

„Pokračujte vľavo." Bola som si istá, že som žiadne dvere nevynechala. Pravdepodobne pocítil hanbu za svoje skutky a rozhodol sa neotvárať nikomu. Ktovie, koľko zdravotne postihnutých by prišlo pýtať odškodné. Najmä ten bez oka. Určite nemal doma v šuplíku vrecúško so sklenenými náhradami; a bazén by si na balkóne nenechal nie-

eprasa.pl 0a467909c9

kto, kto nie je doma. Vypla som navigáciu a otočila sa späť k dverám. V hlave sa mi obnovil hnev, lebo okrem toho, že som bola bez čiapky, som bola navyše aj mokrá. A len na pravom ramene. Tá asymetria ma vyviedla z miery. Poštárka bude musieť čakať.

Kráčam udychčaná hore schodmi po tom, ako som zazvonila niekomu na prízemí. Vraj som si počas prehliadky zabudla tašku s odborným náradím. Bola som späť a hľadala moju dočasne stratenú tašku niekde na lacnej bodkovanej rohožke. Išla som si po čiapku.

„Som vaša vnučka," pokúsila som sa byť kreatívna a na otázku: „Kto je?" odpovedať novou výhovorkou. Táto mala očividne silnejší účinok, keďže ešte pred desiatimi minútami mi hlas spoza dverí tvrdil, že nie sú doma. Dvere sa pootvorili a v štrbine sa objavila šedivá štica vlasov. Hneď napohľad bolo zjavné, že tá pani zbiera kvetináče. Opovážlivo sa snažila preniknúť do mojej duše alebo aspoň hlavy, aby zistila, či neklamem.

„Vy ma nepoznáte, ale ja vás áno. Dlho som vás hľadala." A to už bola pravda. Útla dôchodkyňa ma pozvala dnu. Chvíľu som zaváhala, nechcela som sa zapísať do histórie ako ďalšia žena, ktorá ani neprišla na poštu. Potom som si spomenula na moju včerajšiu bolesť a nechala som sa pozývať.

Byt bol maličký a priestor zaberalo obrovské množstvo tropických rastlín. Šero v chodbičke im dodávalo istotu a spoločne rástli, skoro až k stropu. Pretĺkli sme sa do kuchynky, pani mi medzičasom niečo rozprávala, veľmi som jej nerozumela. V hlave som si pripravovala svoju edukatívnu reč o porušovaní práv bezbranných chodcov a o vrátení ukradnutých vecí. Dúfala som, že jej manžel bude doma a nehrám sa na stratenú-nájdenú vnučku zbytočne. Ponúkla mi pohár vody a sadla si za stôl. Rada by som sa s ňou vtedy porozprávala a odpovedala jej nádejou naplneným očiam na všetky otázky, ktoré som nezachytila, ale nechcela som strácať čas. Stále som v ruke držala tašku s balíkom.

„Máte muža? Rada by som sa s ním tiež stretla," prekvapovala ma jej dôvera. Keby som od nej pýtala dvesto eur na zmrzlinu, určite by mi ich dala. Nadšená mojím vlastným záujmom prešla o miestnosť vedľa, roztiahla záves a otvorila balkónové dvere. Pozorovala som ju spoza rohu kuchyne. Vysvitlo ale, že som starého zlodeja práve pristihla pri čine a jeho žena ho v tom navyše aj podporovala! V hlave mi blikala neotvorená obálka s pripraveným monológom, ktorú som pri narastajúcom hneve nestíhala otvoriť. Radšej rukou siaham po krabici s nápisom Improvizácia napriek jej nestabilite. Roh ma neudržal za rohom a mierila som rovno k balkónovým dverám.

„To snáď nemyslíte..." starček vykrúcal hlavu dohora, nepredstavovala som si ho takého vyplašeného. Sedel na drevenom stolčeku, učupený, naozaj v tesnej blízkosti detského bazéna naplneného vodou. Vo vode plávali akváriové rybičky, narážali o seba, keď si s radosťou vychutnávali väčšiu plochu pre pohyb. Starší pán držal v ruke udicu, návnada visela tesne nad hladinou – návnada, ktorú vytiahol z ukradnutej šatky. Vedľa na zemi ležala i moja čiapka s čerstvo nachytanými vodnými živočíchmi. Moja chuť potrestať ho ma začala opúšťať. Vyzeral, že sa každú chvíľu rozplače. Jeho žena sa vrátila dovnútra a on stále neuhol pohľadom. Analyzoval ma a vystrašene hľadal dôvody nespokojnosti, ktoré som mala nachystané na jazyku. Mal len záľubu v rybárčení.

„Prišla som si po čiapku."

Pozrel dole na svoju zbierku rybičiek a pomalým pohybom ich opatrne vrátil späť do vody. Mokrý kus odevu mi bez slova podal. Bez slova som sa otočila a nechala mu na balkóne súkromie.

Pošta bola zavretá. Všimla som si jednu zamestnankyňu, ako vychádza bočným vchodom pre personál. Balík som vytiahla z tašky a odniesla ho pred dvere. Zajtra ráno si ho tam vyzdvihnú.

KRČOVÁ, B.: Bol v tom háčik. In: *Mladá slovenská poviedka 2024. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2024, s. 24-26.

eprasa.pl 0a467909c9

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Prezentácia slovenských jaskýň

V Slovenskom inštitúte vo Varšave sa 6. marca 2025 uskutočnila prednáška dr. Lukasza Lewkowicza, venovaná histórii i súčasnosti jaskyniarstva na Slovensku. Vedecký pracovník Inštitútu strednej Európy Univerzity Marie Curie-Sklodowskiej v Lubline obsahovo i graficky zaujímavou prezentáciou (obsahujúcou o. i. vzácne archívne dokumenty, fotografie, pohľadnice i mapy), obohatenou

o poznatky, týkajúce sa aj poľského vkladu pri objavovaní jaskýň na území dnešného Slovenska, zaujal pozornosť zúčastnených zástupcov varšavskej odbornej i laickej verejnosti, čoho dôkazom bola aj vyše polhodinová následná diskusia. (Monika Kalinowska)

Podujatie venované ,,Sviečkovej manifestácii" z 25. marca 1988

V Slovenskom inštitúte vo Varšave sa 21. marca 2025 uskutočnilo podujatie, venované ,,Sviečkovej manifestácii" slovenských veriacich. Riaditeľ inštitútu Milan Novotný v úvodnom príhovore - prezentujúc výstavu Ústavu pamäti národa, ktorá dokumentuje prípravu, priebeh a dôsledky tejto udalosti - priblížil dobový kontext tzv. Bratislavského Veľkého piatku z 25. marca 1988, pripomenul, že išlo o najvýznamnejší verejný prejav odporu voči vtedajšiemu režimu na území Slovenska a vyzdvihol odvahu účastníkov tohto protestného zhromaždenia. Následne režisér Slavomír Zrebný uviedol projekciu filmového dokumentu ,,Slobodní", v ktorom zaznamenal príbeh dlhoročného priateľstva Silvestra Krčméryho a Vladimíra Jukla (v zainteresovaných kruhoch označovaní za tzv. ,,generálov slovenskej tajnej cirkvi") a ich významnú úlohu v boji proti komunistickej totalite. Napriek dlhoročnému väzneniu (1951-1965), po prepustení, v ďalších desaťročiach naďalej zakladali a prepájali ,,krúžky" mladých veriacich, rozširovali režimom zakázanú literatúru, vydávali samizdaty, organizovali podpisové akcie, púte a zhromaždenia, pričom vrcholom ich úsilia bola aktívna spolupráca pri príprave ,,Sviečkovej manifestácie". Podujatie uzavrela zaujímavá diskusia o paralelách i odlišnostiach politických a náboženských pomerov na Slovensku a v Poľsku v období 1945-1989. (Ľudmila Miller)

Prezentácia projektu ,,Trenčín-EHMK 2026" vo Varšave

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa 27. marca 2025 uskutočnila vernisáž výstavy žiakov a pedagógov Školy umeleckého priemyslu (ŠUP) v Trenčíne, spojená s prezentáciou projektu ,,Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026", ktorého význam zdôraznil a rámcový program v úvode podujatia predstavil jeho manažér pre medzinárodné vzťahy Martin Mojžiš. ,,Tento jedinečný

projekt nám dáva príležitosť, obrazne povedané, priniesť Európu do Trenčína a naše mesto dostať na mapu Európy. V Trenčíne privítame umelcov z viacerých európskych krajín a našich zasa, tak ako dnes, predstavíme v zahraničí", uviedol o. i. vo svojom príhovore. Následne, formou ,,komentovanej prehliadky", výstavu prezentoval riaditeľ trenčianskej ŠUP Ivan Štefka - postupne odborne okomentoval jednotlivé diela, zastupujúce väčšinu študijných odborov školy (o. i. animovaná tvorba, fotografia, propagačné výtvarníctvo, grafický dizajn, scénické výtvarníctvo/kostýmová tvorba, reklamná tvorba, odevný dizajn). (Monika Kalinowska)

Zápisník včelára – apríl

autor | Inga Majeriková

Nestály mesiac apríl, pre ktorý sú charakteristické časté zmeny teplôt, môže spôsobiť vo včelstve veľké problémy. Keď je veľmi teplo, dlhoveké včely, ktoré sa narodili minulý rok, vylietavajú za znáškou. Hrozí im však, že sa upracujú na smrť skôr, než stihnú vychovať novú generáciu včiel. Včelár sa musí v tomto mesiaci pripraviť na to, že relatívne pokojné obdobie sa pomaly, ale iste končí. Na včelnici totiž dochádza k výmene generácií – dlhoveké včely postupne hynú a nahrádza ich nová jarná generácia mladušiek. Lietavky už vylietavajú von z úľa a znášajú nektár a peľ. Matka zakladá trúdy a zvyšuje kladenie, zdravá rodina sa onedlho rozrastie na cca 30 000 – 40 000 včiel. V prípade priaznivého počasia môže včelár vykonať prehliadku včelstva – skontrolovať stav zásob, veľkosť a kvalitu plodu, matku i zdravotný stav včelstva. Na včelnici zabezpečí dostatočný prísun vody. Vkladá medzistienky do rámikov. A samozrejme dezinfikuje.

Nepodceňujme jarnú dezinfekciu

Preventívna dezinfekcia je dôležitým faktorom, ktorý výrazne ovplyvňuje zdravie včiel. Musíme sa jej venovať priebežne počas celého roka. Začiatkom jari vyčistíme predovšetkým podmetové podložky. Včely totiž v zime nevylietavali von z úľa a všetok odpad, vrátame meliva či mŕtvoliek padal na dno. Pred vložením dna späť do úľa, je vhodné ho dezinfikovať prostriedkom proti vijačke voštinovej. Zároveň vydezinfikujeme, napríklad vápnom aj okolie úľov, predovšetkým pod letáčmi. Ak by sme tieto úkony neurobili, choroboplodné zárodky by sa mohli rozmnožiť a spôsobiť infekciu. Na jar môžeme dezinfikovať i drevené časti úľov v parafínovom kúpeli.

Vijačka voštinová – nepriateľ včelstva

Vijačka voštinová je považovaná za škodcu, ktorý v prípade premnoženia môže spôsobiť úhyn včelstva. Prevrtáva totiž včelie plásty a spolu s voskom ich konzumuje. Samička totiž kladie cca 400 vajíčok, z ktorých sa po piatich dňoch vyliahnu malé larvy. Tieto sa živia voštinami, rýchlo rastú a po pár dňoch sa z nich vyvinú húsenice druhého štádia. Húsenice prechádzajú deviatimi štádiami, počas desiateho sa zmenia na kuklu. Približne za 9 týždňov sa húsenica premení na motýľa. Lieta od mája do konca septembra a môže prenášať choroboplodné zárodky. Trus vijačky môže obsahovať spóry moru včelieho plodu.

Vijačka vostinová v štádiu motýľa

Ako zabrániť premnoženiu vijačky voštinovej?

Staré plásty pravidelne vyraďujeme, prípadne roztápame. Prázdne plásty skladujeme výlučne na chladnom mieste alebo v otvorenom priestranstve. V prípade uskladnenia v uzatvorenom priestore sa musia plásty počas roka v pravidelných intervaloch (cca každých 10 dní) síriť. Zároveň pravidelne čistíme úle, podmetové podložky

Vijačka voštinová – priateľ človeka?

Schopnosť stráviť včelí vosk zaujala v 19. storočí ruského vedca, nositeľa Nobelovej ceny I. I. Mečnikova (objaviteľa fagocytózy, t. j. schopnosti bielych krviniek pohlcovať choroboplodné zárodky). Zistil, že pôvodca TBC, tzv. Kochov bacil má ochranný voskový obal, ktorý dokážu larvy vijačky prostredníctvom svojho enzýmu ceráza zničiť. Tento enzým sa nedá vyrobiť v laboratórnych podmienkach. Okrem toho má blahodarný účinok pri celom rade ďalších ochorení. ■

Viete, že...

larva vijačky voštinovej dokáže skonzumovať polyetylén, jeden z najťažšie rozložiteľných umelohmotných materiálov? Rozklad tohto materiálu trvá v prírode cca 400 rokov. Larva ho dokáže pomocou telesných tekutín rozložiť za niekoľko hodín. A vraj to nemá žiadne negatívne následky na jej organizmus. Vedci ešte musia zistiť, či „pojedanie“ takejto potravy je pre larvu aj energetickým príjmom. Okrem tejto výnimočnej vlastnosti je zaujímavá aj tým, že počuje vysoké tóny najlepšie spomedzi všetkých tvorov na svete.

Larva vijačky voštinovej

eprasa.pl 0a467909c9

Blahoželania

V tejto vzácnej chvíli
prajeme Vám veľa sily,
pevné zdravie, šťastia dosti
krásny život bez starostí.
Nech Božím požehnaním
sú naplnené všetky Vaše dni,
nech žijete ďalšie roky
v kruhu blízkych
život radostný.

Tento verš zasielajú krajanke **Kataríne Molitorisovej z Kacvína**, ktorá 25. apríla oslávila 92. narodeniny synovia s manželkami, dcéry s manželmi, vnuci, pravnuci i ostatná rodina.

***

Krajanka **Helena Gogolak z Pekelníka** oslávila dňa 31. marca svoje 84. narodeniny. Krajanka Helena je vernou čitateľkou časopisu Život a je členkou Miestnej skupiny Spolku v Jablonke i Matice slovenskej. Pri tejto príležitosti jej krajania z Oravy prajú veľa zdravia a šťastia.

Dožiť sa radosti kvitnúceho rána
je zázrak milosti, najkrajší dar Pána.
Aj my dnes želáme dobrého zdravíčka
pre našu krajanku od Pána z nebíčka.

Nech jej dá dar zdravia
v ňom je žitia sila
aby tu radostne a šťastne žila.

Hodiny života krútia sa dokola,
kto sa raz narodil musí ísť do boja.
Ide cez bolesti, ide cez nádeje,
dúfa, že život mu kus šťastia naleje.

A život nalieval na čo mal kto cit, chuť,
každý si usmernil osudu ťažkú púť.
Hodiny postáli, práve dnes, na sviatok,
prednášame k slávnosti srdečný prípitok:

Vďaka ti Bože náš za 84 rokov,
majme sa radi vždy tak ako v knihe stať.
Vykročme zvesela na ďalšiu žitia púť,
život aj v zrelosti môže mať sladkú chuť.

***

Prijmi dnes kytičku šťastia,
čo nikdy nezvädne
a čarovný balíček lásky,
ktorý sa nikdy neminie.

Vinš k narodeninám zasiela **krajanke Daniele Radeckej z Kacvína**, ktorá 8. apríla oslávila narodeniny, celá rodina. Ku gratulácii sa pripája redakcia Život.

***

Nech láska a šťastie
sprevádza Ťa svetom,
nech Tvoj úsmev
podobá sa kvetom,
nech splní sa Ti
najtajnejší sen,
to Ti k narodeninám
popriať chceme.

Blahoželanie zasielajú **Kinge Jędrzejczykovej z Krakova**, ktorá 11. apríla oslávila 17. narodeniny, starí rodičia a ostatná rodina.

***

Na krídlach motýlích
prilieta prianíčko,
aby Ti Nadia svietilo slniečko.
Slniečko šťastia, lásky a nádeje,
nech sa Tvoje srdiečko
z radosti zasmeje.
Krásne narodeniny!

Narodeninový vinš patrí slečinke **Nadii Klukošovskej z Novej Belej**, ktorá oslávila 12. apríla 6. narodeniny. Všetko najlepšie jej praje celá rodina.

***

Pri Tvojom krásnom výročí,
slzy sa tisnú do očí,
srdce sa láskou rozbúši,
radosť nám vchádza do duší,
bozky sa snúbia s objatím
a pery šepkajú dojatím.
Ži dlho medzi nami,
kým Teba máme,
nie sme sami.
Všetko najlepšie
k 75. narodeninám!

Narodeninový vinš zasielajú krajanovi **Antonovi Gribačovi z Podvlku**, ktorý 6. apríla oslávil významné životné jubileum 75 rokov života, rodina a krajania z Podvlka.

eprasa.pl 0a467909c9

Prajeme Ti všetko,
čo môžeme Ti priať, nech máš
svoju lásku vždy komu dať
a nech Ťa má niekto veľmi rád.
Prajeme Ti rozum, čo v núdzi poradí,
ruku, čo v žiali pohladí,
rýchle behy a hlavne zdravie,
nech Ťa nikdy nezradí.
Veľa šťastia!

Blahoprianie zasiela krajanovi **Markovi Klukošovskému z Novej Belej**, ktorý 11. apríla oslávil 40. narodeniny, manželka, deti, rodičia, krstná dcéra a súrodenci.

Zmena termínu Školy v prírode

Na základe posunutia termínu konca školského roku v Poľsku sa Škola v prírode pre krajanské deti z Poľska uskutoční v neskoršom termíne od **4. do 13. júla** v Mýte pod Ďumbierom, spoločne s krajanskými deťmi z Maďarska. Prihlásiť sa môže 40 žiakov a 4 dospelé osoby ako sprievod. Všetky ostané aktivity ostávajú nezmenené. Ich zameranie a termíny si môžete pozrieť vo februárovom čísle Života.

Obecné schôdze na Orave

V priebehu mesiaca apríla sa v oravských obciach patriacich do Gminy Raba Wyżna, konkrétne Podsklí, Bukovine Sídlisku a Harkabúze konali obecné schôdze. Diskutovalo sa na nich o bežných záležitostiach spojených s fungovaním týchto obcí. (aj)

Malolipničania s cenou za udržiavanie tradícií

Detský folklórny súbor Malolipničania z Malej Lipnice sa zúčastnil celopoľskej prehliadky detských a mládežníckych súborov Garniec v Łańcute. V konkurencii sedemnástich zoskupení z celej krajiny získali ocenenie za vernosť tradíciám. (mm-m)

Foto FB

Minister poľnohospodárstva v Chyžnom

Foto FB

V súvislosti s výskytom slintačky a krívačky na Slovensku sa koncom marca uskutočnil na hraničnom priechode v Chyžnom brífing ministra poľnohospodárstva a vidieka Czesława Siekierskiego a malopoľského vojvodu Krzysztofa Jana Klęczara, počas ktorého predstavili kroky na zabránenie prenesenia nákazy za hranicu. Ide napríklad o 24-hodinové monitorovanie a sanitárne kontroly na hraničných priechodoch v Chyžnom, Piwnicznej a Nedeci, či intenzívne kontroly a laboratórne vyšetrenia dobytka. (mm-m)

Jarné upratovanie Krempách

Počas prvého aprílového piatku sa žiaci základnej školy v Krempachoch pustili do upratovania svojej obce, aby jednak skrášlili okolie, v ktorom žijú, ale aj urobili niečo pre prírodu a v konečnom dôsledku taktiež pre ekológiu a zdravie. Podarilo sa im vyzbierať viac ako desiatku vriec odpadu. (mm-m)

Foto krempachy.pl

Zima ešte neodišla

Prvý aprílový víkend sa Spiš a Orava opäť zahalili do zimného rúcha. Cez víkend snežilo a bola poriadna námraza, ktorá prekvapila všetkých okrem detí, ktoré sa takémuto počasiu veľmi potešili a hneď išli postaviť snehuliaka a hrali sa na snehu. (aj)

Foto: MK

eprasa.pl 0a467909c9

Stretnutie s ministrom zahraničných vecí

Dňa 13. marca sa predstavitelia Spolku Slovákov v Poľsku – podpredseda ÚV SSP Dominik Surma a generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris zúčastnili krajanskej čaše vína s ministrom zahraničných vecí Jurajom Blanárom na Veľvyslanectve SR vo Varšave. Počas stretnutia otvorili niekoľko tém, týkajúcich sa našich problémov a ich možného riešenia na bilaterálnej úrovni. (mm-m)

Spoločná komisia vlády a národnostných i etnických menšín

V dňoch 11. – 12. marca sa vo Varšave konalo zasadnutie Spoločnej komisie vlády a národnostných i etnických menšín. Počas slávnostnej časti si prítomní pripomenuli 20. výročie prijatia zákona zo 6. januára 2005 o národnostných a etnických menšinách a regionálnom jazyku, pričom sa diskutovalo aj o jeho novelizácii a bola vytvorená pracovná skupina, ktorá sa má na nej podieľať. V pracovnej časti boli prijaté návrhy a stanoviská komisie vo veci článku 49 Trestného poriadku, ako aj nariadení ministra školstva vo veci klasifikácie žiakov i podmienok a spôsobov, ktorými škôlky, školy a verejné zariadenia vykonávajú

úlohy súvisiace s podporou národnej identity žiakov z národnostných, etnických či jazykových komunít. Hovorilo sa tiež o dotáciách určených na zachovanie a rozvoj kultúrnej identity národnostných a etnických menšín i komunít s regionálnym jazykom na rok 2025. Riešili sa aj ďalšie konkrétne problémy spojené s činnosťou predmetných komunít. Slovenskú menšinu na rokovaniach zastupovali podpredseda a generálny tajomník Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku, Dominik Surma a Ľudomír Molitoris. (mm-m)

Prednáška na Užhorodskej národnej univerzite

Začiatkom apríla člen Spolku Slovákov v Poľsku, krempašský rodák a doktorand Katedry etnológie a mimoeurópskych štúdií Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave Marek Bryja predniesol na Užhorodskej národnej univerzite na Ukrajine odbornú prednášku venujúcu sa problematike

Slovákov v Poľsku. Prednáška sa uskutočnila v rámci cyklu *Slováci, slovenčina a slovenská kultúra v zahraničí*, v priestoroch Katedry slovenskej filológie. Prednášajúci prítomných oboznámil s historickými okolnosťami prítomnosti Slovákov na území Poľska, predstavil národnostnú a konfesijnú štruktúru obyvateľov severného Spiša, spôsob života pretavený do ich práce a remesiel, architektúry, bežnej i sviatočnej gastronómie a do podoby ľudového odevu a tanca. Bodkou za prednáškou bola ukážka prvkov ľudového tanca, do ktorého pozval aj účastníkov prednášky. (mm-m)

Stretnutie združenia At Home

Počas predposledného marcového utorka, 18. marca, sa v redakcii časopisu Život stretlo vedenie združenia At Home – U siebie, ktoré má v portfóliu podporu národnostných a etnických menšín v Poľsku. Prítomní otvorili viaceré problémy, s ktorými momentálne menšinové komunity zápasia. (mm-m)

eprasa.pl 0a467909c9

Učebné pomôcky pre žiakov slovenského jazyka

S podporu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí uzrelo svetlo sveta niekoľko nových pomôcok na vyučovanie slovenského jazyka. Ide o pexesá zobrazujúce ovocie a zeleninu s popismi v slovenskom i poľskom jazyku s krásnymi kresbami slovenskej ilustrátorky Renáty Milčákovej, ako aj o pracovný zošit Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov s úlohami z pera historičky a publicistky Milice Majerikovej-Molitoris. Pomôcky boli distribuované do jednotlivých škôl i slovenských domov a klubovní na Spiši a Orave, kde sú k dispozícii všetkým záujemcom. (lm)

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 25. marca 2025 zomrela v Nedeci vo veku 67 rokov krajanka

HELENA REŚCZAKOVÁ

Zosnulá bola čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá manželka, matka, babička, teta a sestra. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Nedeci

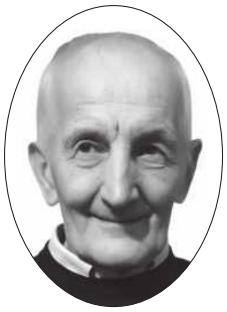

Dňa 20. marca 2025 zomrel v Pekelníku vo veku 76 rokov krajan

IGNAC JAZOVSKÝ

Zosnulý patril do radov členov Spolku Slovákov v Pekelníku a bol dlhoročným predplatiteľom a doručovateľom časopisu Život. Zomrelý bol dlhý čas podpredsedom Miestnej skupiny Spolku v Pekelníku a členom revíznej komisie Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku. Bol tiež dlhé roky doručovateľom časopisu Život. Zúčastňoval sa stretnutí v klubovní v Jablonke, porád Života a zjazdov Spolku. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, svokor, brat, ujo krstný otec. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Pekelníku, ÚV SSP a redakcia Život

Dňa 21. marca 2025 zomrel v Krempachoch vo veku 83 rokov krajan

ANDREJ BIZUB

Zosnulý bol verným čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo a brat. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Krempachoch

Dňa 10. marca 2025 zomrel v Čiernej Hore od Jurgova vo veku 56 rokov krajan

PETER ŠOLTÝS

Zosnulý bol čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás dobrý syn, brat a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Čiernej Hore od Jurgova

eprasa.pl 0a467909c9

Milé deti, nakreslíte nám, ako ste strávili veľkonočné sviatky. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V apríli sme odmenili Igu Skrzypaszek.

Maľované vajíčko

Vajíčko červené, vajíčko zelené,
dnes každé vajíčko je pekne sfarbené.
Kdeže tie vajíčka odtiene vzali,
veď farbu hnedú len spočiatku mali.
Možno dnes sliepočky farbičky zjedli,
možno kurz výtvarný v kuríne viedli.
Možno, že slniečko má takú moc,
vajíčka farbí vždy na Veľkú noc!

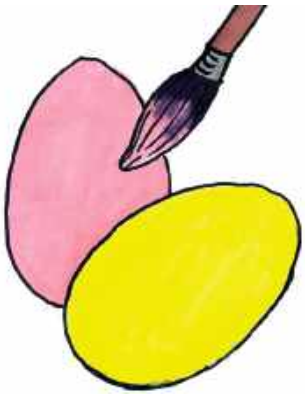

Korbáčik

Uplietol som korbáčik,
taký pekný nemá nik.
Ten korbáčik pohladká
všetky známe dievčatká.
Keď dostanem vajíčko,
vyšľahám len máličko.

Veronika Kereková-Bednárová

Veľkonočné dobrodružstvo

Bolo raz jedno vajíčko. Volalo sa Fred. Fred mal rád dobrodružstvo a dobrodružstvo malo rado Freda, pretože ho vždy poslúchal a vyvádzal všakovaké huncútstva. V jedno krásne ráno, keď sa aj sama príroda zobúdzala zo zimného spánku si Fred povedal: „Idem do sveta a okúsim dobrodružstvo ktoré tam na mňa čaká!" A s nadšením vykročil. Prešiel cez lúku plnú poľných kvetov, prebrodil sa riekou a už už chcel vkročiť do lesa, keď v tom začul akýsi hlas. „Stoj! Nehýb sa! Ja som dobrodruh Štefan." Povedal povedľa stojací štetec. Bol vysoký a štíhly a vlasy mal husté ako sa na štetca patrí. No padali mu do očí. Tak mu Fred podal gumičku, čo ležala obďaleč. Štefan Štetec sa mu zaradostene poďakoval:

„Vďaka priateľu."

„Idem do sveta Štefan Štetec," povedal Fred.

„Ak chceš, môžeš ísť so mnou." Štefan Štetec sa usmial a prikývol a tak spolu s Fredom Vajíčkom vyrazili do lesa. Les bol plný zvieratiek všakovakého druhu. Jelene sa majestátne pýšili svojim parožím, zajačiky si len tak hopkali a vtáčiky štebotali:

Jar sa blíži, jar je tu,
zime chystá odvetu.
Slniečko má svoju moc,
zajtra príde Veľká Noc!

Celý les spieval a radoval sa. Len vajce Fred bol akýsi nesvoj.

„Poďme ďalej za dobrodružstvom!" Zvolalo. A tak šli ďalej, les sa míňal až dorazili na čistinku „Haló? Haló? Je tu niekto?" Ozvalo sa spoza kríku. Vajce a Štetec sa obzreli za hlasom a uvideli Farbu stáť celú špinavú, až jej nebolo vidieť oči.

„Ja som Farba Vierka. Pomôžte mi prosím a naveďte ma k vode. Som taká špinavá až nevidím." A tak Fred a Štefan pomohli Farbe Vierke, aby sa umyla. „Ideme do sveta Farba Vierka, chceš ísť s nami?" Povedalo Vajce. Vierka nadšene prikývla a pridala sa. A tak boli na ceste Vajce Fred, Štetec Štefan a Farba Vierka ako dobrý priatelia. Prešli lúku, les a prebrodili sa riekou, keď tu zrazu začuli vtáčí spev:

Jar sa blíži,
jar je tu,
zime chystá odvetu.
Slniečko má svoju moc,
zajtra príde Veľká Noc!

Štetec Štefan a Farba Vierka sa naradostene usmiali, len Vajíčko Fred bolo nejaké smutné.

„Počuj Fred," zvolal Štefan „prečo si taký smutný? Čo ty nemáš rád Veľkú Noc?" Vajíčko si povzdychlo a povedalo: „Veľkú Noc milujem! Ale smutné som preto, že budem asi jediné nepomaľované vajíčko v krajine. Všetky vajíčka budú zajtra krásne zdobené, len ja nie." Štefan Štetec a Farba Vierka na seba veľavýznamne pozreli a ako pribúdali hodiny, naši dobrodružný kamaráti išli spať. Ráno vykuklo slniečko a vajíčko sa prebudilo do krásneho dňa. Pozrelo na seba a nestačilo sa čudovať: „Priatelia moji! Ja som farebné! Vy ste ma pomaľovali! Ďakujem vám kamaráti! „Štefan Štetec a Farba Vierka sa usmievali a radovali: „Ty si nám pomohol Vajíčko Fred, tak aj mi pomôžeme tebe. O tom je priateľstvo." A tak tancovali a oslavovali celú Veľkú Noc. A ich priateľstvo trvá naveky. (Zdroj: www.rozpravky.hrkalka.sk)

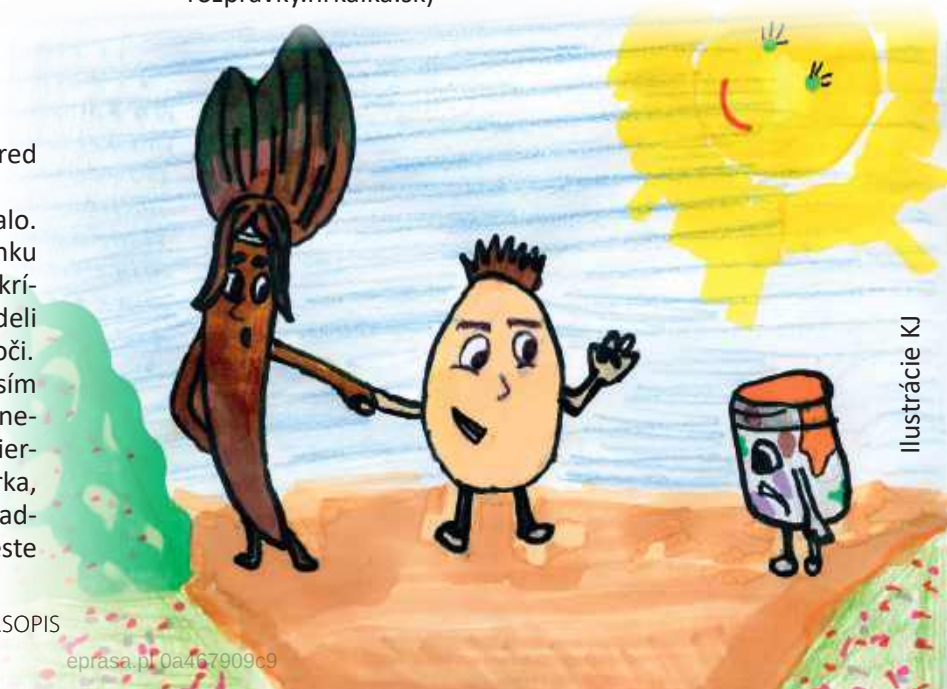

Ilustrácie KJ

eprasa.pl 0a46790909

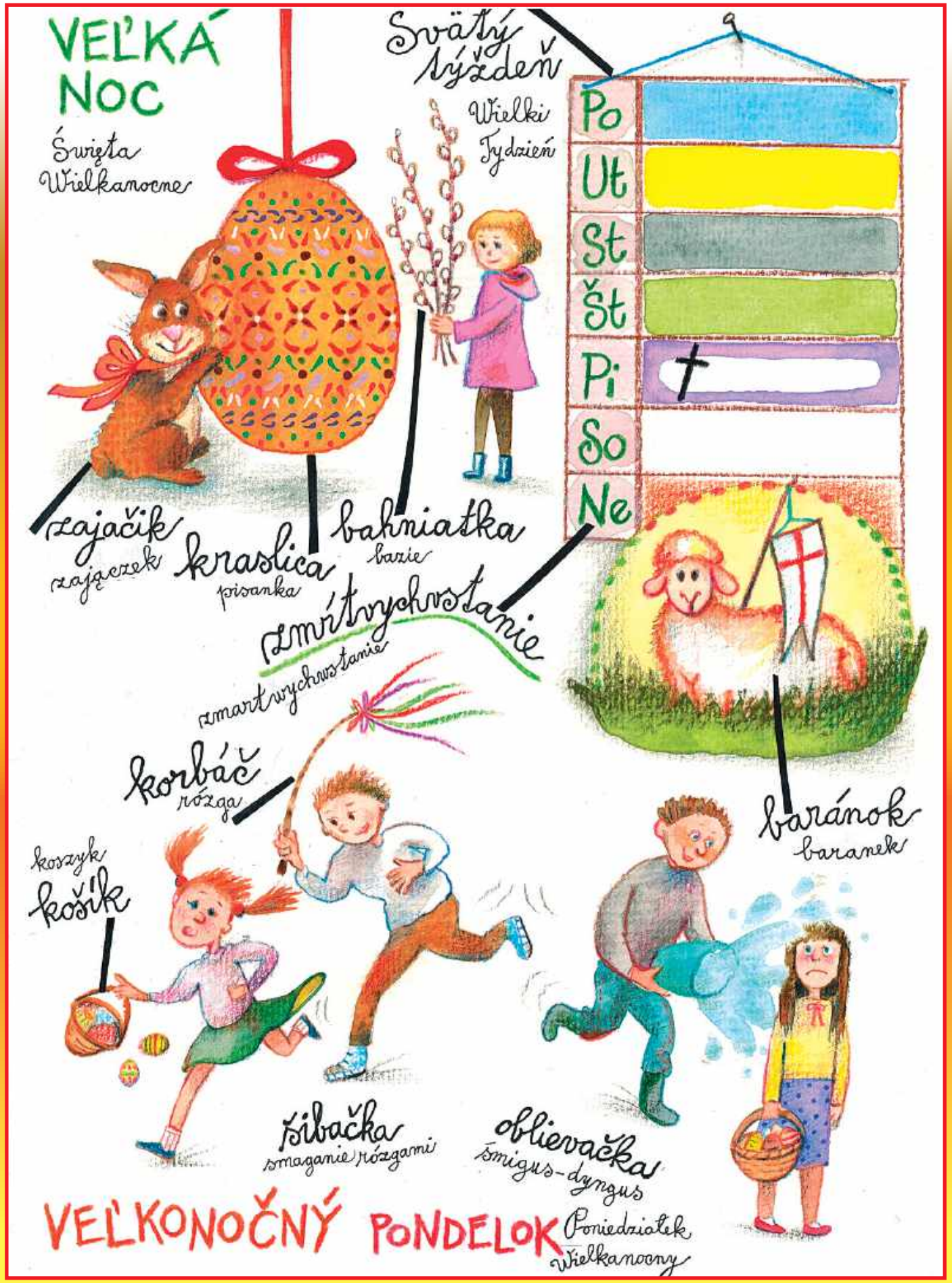

texty a ilustrácie | Renáta Milčáková

eprasa.pl 0a467909c9

Škoda Elroq RS

Značka Škoda priniesla na trh nový model s názvom Elroq RS. Je to športová vrcholová verzia plne elektrického kompaktného SUV. Jedná sa zároveň o prvý sériový model značky Škoda s novým dizajnom Modern Solid.

Foto: zdroj internet

Vskratke za chod vozidla zodpovedajú elektromotory modelu Škoda Elroq RS, ktoré sú umiestnené na prednej a zadnej náprave, majú celkový výkon 250 kW a zabezpečujú pohon všetkých kolies. Vozidlo zrýchľuje z 0 na 100 km/h za 5,4 s. Ide tak o doposiaľ najlepšie akcelerujúci sériový model značky Škoda. Maximálna rýchlosť je 180 km/h. Vysokonapäťová batéria má brutto kapacitu 84 kWh, resp. netto kapacitu 79 kWh, čo umožňuje maximálny elektrický dojazd viac než 550 km podľa WLTP. Nabíjací výkon až 185 kW na rýchlonabíjacích staniciach na jednosmerný prúd umožňuje dobitie batérie z 10 % na 80 % kapacity približne za 26 minút. Pri nabíjaní striedavým prúdom s výkonom 11 kW sa batéria nabije z 0 % na 100 % kapacity za osem hodín. Dynamický vzhľad vozidla podčiarkujú čierne dizajnové prvky karosérie a exkluzívne zliatinové disky s veľkosťou až 21". Športový podvozok a progresívne riadenie zabezpečujú vynikajúcu jazdnú dynamiku v každej situácii. Rozsiahla štandardná výbava zahŕňa moderné Matrix-LED predné svetlomety a zadné Top LED svetlá s animovanými smerovkami. Súčasťou štandardnej výbavy je aj elektricky nastaviteľné sedadlo vodiča s masážnou funkciou. Rovnako ako všetky modely Elroq, aj verzia RS sa vyznačuje novou lesklou čiernou maskou Tech-Deck Face, za ktorou sa ukrýva niekoľko senzorov vrátane radaru. Interiér vozidla sa vyznačuje exkluzívnym interiérom RS Lounge, ktorý je prevažne čierny. Je čalúnený mikrovláknom Suedia s limetkovozeleným kontrastným prešívaním a dekormi v imitácii karbónu. Trojramenný vyhrievaný športový volant je potiahnutý perforovanou kožou. Vozidlo je štandardne vybavená štyrmi portmi USB-C pre rýchle nabíjanie s výkonom až 45 W. Bezdrôtové nabíjanie telefónu s ventiláciou navyše ponúka výkon až 15 W. Audiosystém Canton s 12 reproduktormi poskytuje celkový výkon 675 W. Batožinový priestor má objem 470 až 1 580 litrov. Voľba jazdného režimu ponúka aj špeciálny režim Traction prispôsobený pohonu všetkých kolies. Verzia RS umožňuje široký rozsah nastavení tlmičov. Individuálny režim ponúka výber z 15 charakteristík. Vzhľadom na zvýšený výkon má verzia RS na prednej náprave výkonnejšie brzdy s dvojpiestikovými strmeňmi. V infotainmente je možné zvoliť dva varianty zvukového prejavu – Sport a Futuristic. Auto má aj viaceré asistenčné systémy. Modernizovaná aplikácia MyŠkoda podporuje nové funkcie automatického parkovania, o. i. funkciu parkovania na diaľku. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

Syrová roláda so šunkou a vajíčkami

Ingrediencie:

350	gramov	syr
200	gramov	šunka
1	kus	jemný tavený syr
2	polievkové lyžice	pažítka
125	gramov	maslo
1/2	kus	červená paprika
1/2	kus	zelená paprika
2	kusov	vajce
	trocha	soľ

Ilustračné foto: Internet

Pracovný postup: Najskôr do hrnca dáme vodu, aby sa varila. Syr vložíme do mikroténového vrecka, zaviažeme a dáme variť do vriacej vody tak, aby bol syr ponorený na 15 minút. Vajcia uvaríme na tvrdo. Na pracovnej ploche si nachystáme väčší kus alobalu. Na alobal dáme horúci syr a vyvaľkáme ho do obdĺžniku. Syr necháme trochu vychladnúť. Do misky si dáme žĺtka, na drobno nakrájané bielka, pažítku, maslo, na drobno nakrájanú červenú a zelenú papriku, na kúsky nakrájanú šunku a tavený syr. Všetko spolu poriadne premiešame a ochutíme soľou. Hotovú zmes dáme na syr a zrolujeme do rolády. Roládu zabalíme do alobalu a vložíme do chladničky, aby nám stuhla. Keď už bude stuhnutá môžeme ju nakrájať a ponúknuť ňou hostí. Dobrú chuť!

eprasa.pl 0a467909c9

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

Na prelome marca a apríla sa prvými zápasmi začala jarná časť sezóny 2024/2025 Oblastnej triedy a A Triedy PPPN Nowy Targ. Zároveň boli odohrané aj duely Poľského pohára.

Oblastná trieda

Do jarnej časti dobre vstúpili futbalisti **Orawy Jabłonka**, ktorí privítali na novotarskom štadióne *Wierchy Rabka-Zdrój*. Prvý gól strelil už po dvoch minútach hry A. Lisak, pričom v prvej štvrťhodine pridal ďalší D. Oskwarek. Ten v druhom polčase trafil priestor brány ešte dvakrát a zaznamenal tak prvý hetrik v sezóne. K úspešným strelcom sa pripojil aj I. Zahora a Oravci tak zdolali svojho súpera presvedčivo 5:0. V druhom duely však zaváhali s tabuľkovým súperom *Huragan Waksmund*, ktorému na ich ihrisku nedokázali streliť ani jediný gól a zaknihovali prvú prehru v jarnej časti 3:0. V tabuľke sa tak prepadli na 3. miesto, práve za spomínaného súpera, ktorý ich nahradil na druhej priečke.

Neúspešne vstúpili do jarnej časti sezóny hráči **Babia Góra Lipnica Wielka**, ktorí síce držali dve tretiny duelu na ihrisku *Harnaś Tymbark* bezgólový stav. Následne aj v druhom polčase dokázali pomerne rýchlo odpovedať na prvý gól domácich presným zásahom Messiasa, no na ďalšie dva góly už nenašli odpoveď a tak si v prvom jarnom zápase pripísali prehru 3:1. Momentálne im tak patrí 10. miesto.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Turbacz Mszana Dolna	15	13	1	1	40
2.	Huragan Waksmund	16	11	1	4	34
3.	**Orawa Jablonka**	**16**	**10**	**3**	**3**	**33**
4.	A.P. Wisła Czarny Dunajec	15	9	2	4	29
5.	Lubań Tylmanowa	15	9	1	5	28
6.	Harnaś Tymbark	15	8	1	6	25
7.	LKS Orkan Raba Wyżna	16	7	1	8	22
8.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	15	6	3	6	21
9.	Orkan Szczyrzyc	15	6	1	8	19
10.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**15**	**4**	**4**	**7**	**16**
11.	KS Wierchy Rabka -Zdrój	15	3	5	7	14
12.	Krokus Przyszowa	15	3	2	10	11
13.	AKS Ujanowice	15	2	3	11	9
14.	LKS Wiatr Ludźmierz	16	1	2	12	5

Trieda A

V A triede nastúpili na prvý zápas jarnej sezóny zatiaľ iba hráči **GKS Łapsze Niżne**, ktorí na domácom ihrisku privítali lídra súťaže *Watra II Białka Tatrzańska*. Prekvapenie na úkor favorita sa nekonalo a Nižnolapšania podľahli súperovi 0:4. S desiatimi bodmi sú tak stále na poslednom 14. mieste.

Futbalisti **Granitu Czarna Góra** odohrajú svoj prvý jarný duel až 13. apríla na domácom ihrisku, a to práve proti Nižnolapšanom.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Watra II Białka Tatrzańska	15	11	2	2	35
2.	KS Zakopane	15	11	1	3	34
3.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	15	9	1	5	28
4.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	15	8	3	4	27
5.	**Granit Czarna Góra**	**14**	**7**	**2**	**5**	**23**
6.	Skalni Zaskale	15	6	4	5	22
7.	Bór Dębno	14	6	3	5	21
8.	Jarmuta Szczawnica	15	7	0	8	21
9.	KS Luboń Skomielna Biała	15	4	4	7	16
10.	Wierchy Lasek	15	4	4	7	16
11.	Unia Naprawa	15	5	1	9	16
12.	Czarni Czarny Dunajec	15	4	2	8	15
13.	Przełęcz Łopuszna	15	4	1	10	13
14.	**GKS Łapsze Niżne**	**15**	**3**	**1**	**11**	**10**

Poľský pohár

Koncom marca sa odohrali taktiež prvé zápasy Poľského pohára, v ktorých mali svoju účasť aj oravské a spišské mužstvá. V spišsko-oravskom derby sa stretli **Granit Czarna Góra** a **Babia Góra Lipnica Wielka**, pričom zápas skončil nerozhodne 1:1. V následných pokutových kopoch boli úspešnejší Oravci a v osemfinále si zmerajú sily so *Sokolicou Krościenko nad Dunajcem*. **Łęgi Nowa Biała** porazila na domácej pôde mužstvo *Szarotka Rokiciny Podhalańskie* presvedčivo 6:1. Po dva góly vsietili D. Gnida a T. Waliczek a po jednom P. Kurnat a M. Haręza. V ďalšom zápase ich čaká ťažký súper z Oravy **Orawa Jabłonka**, ktorý vyhral kontumačne s *Podgórki Karuszów* 3:0. Do bojov o Poľský pohár sa mali zapojiť aj hráči **LKS Spisz Krempachy**, ktorí mali 6. apríla odohrať na domácej pôde zápas s *Dunajec Ostrowsko*. Zápas bol však kvôli zlému stavu ihriska zrušený a preložený na 22. apríla.

Podhalianska liga dievčat

V Krempachoch má svoje miesto aj ženský futbal. Koncom marca sa dievčatá **LKS Spisz Krempachy**, narodené v rokoch 2010-2011, zúčastnili turnaja Podhalianskej ligy dievčat, v ktorom si počínali excelentne, keď v štyroch zápasoch nedostali ani jediný gól, pričom sami ich nasúkali súperkám 26. Zuzanna Dwornicka, ktorá zaknihovala desať presných zásahov bola zároveň vyhlásená za najlepšiu strelkyňu turnaja.

STOLNÝ TENIS

Stolných tenistov **LKS Orawa Jablonka** čakajú do konca sezóny ešte dva dôležité zápasy, ktoré môžu rozhodnúť o ich víťazstve v lige.

V. Liga regiónu Nový Targ

V marci sa im však vôbec nedarilo a po tesnej prehre s *UKS Metalka Nowy Targ* 6:8, podľahli aj ďalšiemu adeptovi na víťazstvo *KS Turbacz Mszana Dolna* 3:11, keď body pre družstvo získali v dvojhrách len Jacek Brożek, Wojciech Klucz a v štvorhre Krystian Pracharczyk a Witold Gil. Oba spomínané družstvá tak strácajú na Oravcov už len jeden bod, a ak si chcú Jablončania udržať prvú priečku, nemôžu si už v zápasoch s *KTS Victoria Spytkowice II* (17. apríla) a s *KS Gorce Nowy Targ III* (1. mája) dovoliť žiadne zaváhanie.

P.č.	Stolnotenisový klub	Z	V	R	P	B
1.	**LKS Orawa Jablonka**	**14**	**11**	**1**	**2**	**23**
2.	UKS Metalka Nowy Targ	14	10	2	2	22
3.	KS Turbacz Mszana Dolna	13	11	0	2	22
4.	KS Gorce Nowy Targ III	13	9	1	4	19
5.	KTS Victoria Spytkowice II	14	8	1	5	17
6.	Power Rangers Czarny Dunajec	14	6	1	7	13

eprasa.pl 0a467909c9

Podbiał pospolity – zwiastun wiosny

Podbiał pospolity (Tussilago farfara L.), roślina z rodziny astrowatych, rośnie na polach, przydrożach, skarpach, nad brzegami wód; lubi miejsca wilgotne oraz gliniastą i żwirową glebę. Jako pierwsze pojawiają się pędy, pokryte purpurowo-fioletowymi łuskami, potem żółtozłociste kwiaty zebrane w koszyczki i wyrastają pojedynczo na końcach pędów. Liście wyrastają później; są okrągłe, sercowate, o ząbkowanych brzegach, od spodu owłosione i pokryte srebrzystym meszkiem.

Już Hipokrates uważał podbiał za zioło lecznicze, które działa wykrztuśnie i rozkurczowo. Był przez wieki stosowany w medycynie ludowej przy infekcjach, suchotach i astmie.

Zarówno kwiaty jak i liście są surowcem leczniczym:

- kwiaty zawierają: olejki eteryczne, flawonoidy, śluzy łagodzące śluzówkę, gorycze o działaniu wykrztuśnym i przeciwzapalnym, karoteny oraz garbniki o właściwościach ściągających i antybakteryjnych;
- liście mają śluzy, garbniki wspierające układ pokarmowy, flawonoidy (naturalne antyoksydanty), kwas galusowy o działaniu odkażającym i przeciwzapalnym, cholinę wspierającą pracę wątroby, inulinę regulującą poziom cukru i cholesterolu we krwi, gorycze oraz sole mineralne w postaci cynku, manganu, wapnia, żelaza, siarki i potasu.

1. Zastosowanie lecznicze:

- napar ze świeżych lub suszonych kwiatów działa przeciwkaszlowo, przeciwzapalnie, przy zalegającej wydzielinie w płucach. Zalać szklanką wrzątku łyżkę rozdrobnionych kwiatów, odstawić na 15-20 min.; przecedzić i pić ciepłe po ½ szklanki 3x dziennie;
- odwar: łyżkę świeżych lub suszonych liści zalać 1,5 szklanki ciepłej wody, przykryć i ogrzewać do wrzenia, gotować 3 min.; przecedzić i pić ¼ szklanki 3-5 razy dziennie między posiłkami. Łagodzi uporczywy kaszel może być używany do irygacji macicy w stanach zapalnych pochwy i przy upławach;
- okłady ze świeżych liści na otarcia naskórka, wrzody, trudno gojące się rany, pękający naskórek. Rozdrobnić liście, zawinąć w gazę i przyłożyć na zmienioną chorobowo skórę; można też nasączyć gazę naparem lub odwarem;
- wyciągi wodne: napary i odwary można stosować do płukania jamy ustnej i gardła przy infekcjach górnych dróg oddechowych, kaszlu i wysuszonej śluzówce;
- sok ze świeżych kwiatów i liści; po wyciśnięciu zakonserwować czystym alkoholem. Można zrobić mieszankę dodając liście babki, miodunki plamistej i kwiat ślazu. Skuteczny przy chrypce, zapaleniu oskrzeli i płuc, astmie;
- **syrop I:** rozdrobnić i zmiażdżyć świeże liście podbiału i tymianku; układać w słoju przesypując cukrem; odstawić na kilka dni w ciepłe miejsce aż pojawi się sok. Przełożyć do garnka, dodać trochę wody i doprowadzić do wrzenia; odcedzić. Stosować na suchy i męczący kaszel, również dla palaczy;
- syrop II: 2 garści świeżych kwiatów i liści lub 4 łyżki suszonych wymieszać z 3 łyżkami tymianku, zalać 6 szklankami wody, zagotować i ogrzewać 20 min.; przecedzić; dodać litr miodu i gotować na małym ogniu 5 min. Przelać do butelek, stosować po łyżce. Oczyszcza drogi oddechowe, działa przeciwzapalnie przy problemach z oskrzelami;
- maść na pękającą skórę na piętach i stopach: rozdrobnić 8 łyżek świeżych liści podbiału, dodać ½ kg niesolonego smalcu (najlepiej gęsiego) i ogrzewać na małym ogniu 15 min.; odstawić na kilka godzin; podgrzać lekko, przecedzić przez gęstą gazę i przelać do słoiczków. Można używać do smarowania pieczywa;

2. Zastosowanie w kosmetyce:

- kąpiel z dodatkiem odwaru lub naparu z liści podbiału łagodzi podrażnienia, reguluje pracę gruczołów łojowych skóry, przyspiesza gojenie ran, koi suchą skórę; zmniejsza obrzęki; można łączyć z innymi ziołami (liść babki, pokrzywy, kwiat rumianku);
- przemywanie skóry odwarem z liści pomaga w likwidacji plam wątrobowych;
- tonik: 2 łyżki świeżych lub suszonych kwiatów zalać szklanką wody, doprowadzić do wrzenia, gotować 15 minut; wystudzić. Przemywać tłustą i zaczerwienioną skórę twarzy i całego ciała. Nadaje się również do okładów po przedawkowaniu słońca. Aby przedłużyć trwałość toniku, do ciepłego odwaru dodać glicerynę w proporcji 4:1, wymieszać i dodać kilka kropli olejku tymiankowego lub lawendowego;
- maseczka: zmiażdżyć 2 świeże liście podbiału, można dodać 2-3 krople olejku lawendowego i/lub łyżeczkę gęstej śmietany; nałożyć bezpośrednio na twarz lub na gazę; zmyć letnią wodą po 15-20 min. Nawilża i ujędrnia suchą, podrażnioną skórę oraz przesuszony naskórek tłustej skóry, działa przeciwzapalne;

3. Zastosowanie w kuchni:

- marynowane świeże pączki lub kwiaty: surowiec układać w słoju przesypując solą, zalać 1,5 szklanki octu podgrzanego ze szklanką cukru, zakręcić, odstawić na tydzień;
- posiekane świeże liście udusić z dodatkiem masła klarowanego i przypraw, można dodać inne zioła – liście pokrzywy, podagrycznika, babki itp. Smaczny dodatek do dań warzywnych, jajecznicy, nadzienie do tart i pierogów;
- świeże liście usmażyć w cieście naleśnikowym;
- gołąbki: dowolny farsz zawijać w sparzone liście podbiału; przełożyć do rondla, zalać wodą i dusić 10 min. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl 0a467909c9

Ulgi podatkowe w 2025 roku III

Ulga dla młodych to preferencyjne rozwiązanie podatkowe, które pozwala osobom do 26. roku życia uniknąć płacenia podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) od pewnej części swoich dochodów. Jest to forma wsparcia dla młodych ludzi rozpoczynających swoją karierę zawodową. Ulga polega na zwolnieniu z podatku dochodowego przychodów uzyskanych przez podatnika do ukończenia 26. roku życia, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł. Oznacza to, że jeśli roczne dochody nie przekroczą tej kwoty, nie będzie obowiązku zapłacenia podatku od tej części dochodów. Ulga obejmuje różne rodzaje przychodów, takie jak: przychody ze stosunku pracy, przychody z działalności wykonywanej osobiście, przychody z umów zlecenia, przychody z praktyk absolwenckich i staży. Ulga obowiązuje do miesiąca, w którym podatnik kończy 26 lat. Jednak ma zastosowanie wyłącznie do przychodów osiągniętych najpóźniej w dniu urodzin.

Ulga dla pracujących seniorów to preferencyjne rozwiązanie podatkowe, które pozwala osobom, które przekroczyły powszechny wiek emerytalny i nadal pracują, uniknąć płacenia podatku dochodowego od pewnej części swoich dochodów. Jest to forma wsparcia dla osób, które chcą pozostać aktywne zawodowo nawet po osiągnięciu wieku emerytalnego. Ulga polega na zwolnieniu z podatku dochodowego przychodów uzyskanych przez podatnika po osiągnięciu wieku emerytalnego, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł. Oznacza to, że jeśli roczne dochody z pracy nie przekroczą tej kwoty, nie będzie konieczności zapłaty podatku od tej części dochodów. Ulga obejmuje różne rodzaje przychodów uzyskanych z tytułu wykonywania pracy zarobkowej, takie jak: przychody ze stosunku pracy, przychody z działalności wykonywanej osobiście, przychody z umów zlecenia. Z ulgi mogą skorzystać: kobiety: powyżej 60. roku życia, mężczyźni: powyżej 65. roku życia. Ważne jest, aby spełniać dodatkowy warunek: mimo nabycia uprawnień do emerytury, trzeba czasowo zrezygnować z jej pobierania i pozostawać aktywnym zawodowo. Dokumenty potrzebne to zaświadczenie o rezygnacji ze świadczeń emerytalnych.

Ulga 4+ to zwolnienie podatkowe, które zostało wprowadzone z myślą o rodzinach wychowujących co najmniej czworo dzieci. Jest to forma wsparcia finansowego, które ma na celu zmniejszenie obciążeń podatkowych rodzin wielodzietnych. Dzięki uldze 4+ rodzice wychowujący co najmniej czworo dzieci mogą skorzystać ze zwolnienia z podatku dochodowego od przychodów osiągniętych w danym roku podatkowym, do wysokości 85 528 zł. Oznacza to, że jeśli roczne dochody nie przekroczą tej kwoty, nie będzie do zapłaty podatku od tej części dochodów. Z ulgi 4+ mogą skorzystać rodzice lub opiekunowie prawni, którzy w stosunku do co najmniej czworga dzieci: wykonują władzę rodzicielską, pełnią funkcję opiekuna prawnego, jeżeli dziecko z nimi zamieszkuje, sprawują funkcję rodziny zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub umowy zawartej ze starostą.

Ulga na powrót to preferencyjne rozwiązanie podatkowe, które ma na celu zachęcić Polaków mieszkających za granicą do powrotu do kraju. Polega ona na zwolnieniu z podatku dochodowego części uzyskanych przez nich dochodów po powrocie do Polski. Z ulgi na powrót mogą skorzystać osoby, które: przeniosły miejsce zamieszkania na terytorium Polski po 31 grudnia 2021 roku, nie miały miejsca zamieszkania na terytorium Polski w okresie obejmującym co najmniej trzy lata poprzedzające rok przeniesienia miejsca zamieszkania. Ulga polega na zwolnieniu z podatku dochodowego przychodów uzyskanych przez podatnika po powrocie do Polski, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł. Oznacza to, że jeśli roczne dochody nie przekroczą tej kwoty, nie będzie obowiązku zapłaty podatku od tej części dochodów. Ulga obowiązuje przez cztery kolejne lata podatkowe licząc od roku, w którym nastąpiło przeniesienie miejsca zamieszkania na terytorium Polski lub od początku roku następnego. Ulga obejmuje różne rodzaje przychodów, takie jak: przychody ze stosunku pracy, przychody z działalności wykonywanej osobiście, przychody z kapitałów pieniężnych.

Ulga na terminal to preferencyjne rozwiązanie podatkowe, które ma na celu zachęcenie przedsiębiorców do przyjmowania płatności bezgotówkowych. Dzięki tej uldze, przedsiębiorca może odliczyć część kosztów związanych z zakupem i użytkowaniem terminala płatniczego od podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym. Ulga przysługuje wszystkim podatnikom prowadzącym działalność gospodarczą, niezależnie od formy opodatkowania (z wyjątkiem podatku liniowego). Można odliczyć koszty związane z nabyciem terminala płatniczego, opłatami za jego obsługę. Wysokość ulgi zależy od kilku czynników, m.in.: czy przedsiębiorca jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kasy rejestrującej, od okresu, w którym przedsiębiorca korzysta z terminala. Ulga przysługuje przez dwa lata podatkowe począwszy od roku, w którym terminal został uruchomiony. Dla przedsiębiorców zobowiązanych do prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kasy rejestrującej: limit wynosi 1000 zł rocznie, dla pozostałych przedsiębiorców: limit wynosi 2500 zł rocznie.

Źródło: infor.pl
Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

eprasa.pl 0a467909c9

HVIEZDY O NÁS

BÝK (21.4. - 21.5.)

V láske ste to veru nemali ľahké v poslednom období. Vyvarujte sa dôležitým rozhodnutiam čo sa týka citov. Aj napriek ťažkostiam vo vzťahu sa budete cítiť skvele. Zdravie bude taktiež vynikajúce.

BLÍŽENCI (22.5. - 21.6.)

Nadíde veľmi rušné spoločenské obdobie. Budete sa stretávať s priateľmi, zabávať sa, spoznávať nových ľudí, Blíženci budú mať taktiež záujem o nové, nepoznané. V práci zavládne pokoj a Vy budete mať viac času na spoločenský život.

RAK (22.6. - 22.7.)

Zdravie tento mesiac nebude najlepšie. Zvýšte príjem vitamínov a pite bylinkové čaje. Viac relaxujte, odpočívajte. Pri prvých náznakoch choroby choďte k lekárovi. Môžete mať pocit, že stagnujete, ale opak je pravdou. Vaša kariéra sa uberá tým správnym smerom.

LEV (23.7. - 23.8.)

V kariére sa vám doteraz darilo a čaká vás ešte väčší úspech. Podarí sa Vám uspieť tam, kde ste vždy chceli. Vyhnite sa vážnym rozhodnutiam tento mesiac. Dobre si rozmyslite kúpu, predaj domu, prestavbu a podobne.

PANNA (24.8. - 23.9.)

Bude potreba ujasniť si vzťahy, finančnú situáciu či zdravotný stav. Vynaložte námahu, aby sa všetky spomenuté veci podarilo dotiahnuť na správnu mieru. Detoxikácia a regenerácia idú ruka v ruke. Tiež je optimálny čas na vyjasnenie citov, emócií.

VÁHY (24.9. - 23.10.)

Uskutočnite svoje sny a plány v pracovnej oblasti. V emóciách by ste mali mať už jasno. Večierky, stretnutia, zábava. To všetko si budete užívať. Vy sa môžete konečne rozhodnúť, čo bude pre Vás v tejto oblasti najlepšie. Vaše financie sa v apríli zlepšia.

ŠKORPIÓN (24.10. - 22.11.)

Problémy v komunikácii, ktoré ste zažívali minulý mesiac sa postupne zmiernia. Avšak si ešte stále dávajte pozor na to, čo komu hovoríte. Svoj objekt sa snažte získať romantikou a nie vnucovaním. V citoch a emóciách ste dosiahli harmóniu, zamerajte sa na dosiahnutie pracovných plánov.

STRELEC (23.11. - 21.12.)

Čaká na Vás množstvo spoločenských akcií. Doteraz ste mali dosť času vyjasniť si niektoré záležitosti v oblasti citov. Tento mesiac je vhodný na dôležité rozhodnutia v láske. Všetko bude zrazu tak ako na začiatku vzťahu alebo počas svadobnej cesty. Budete si maximálne užívať so svojou láskou.

KOZOROŽEC (22.12. - 20.1.)

Peňazí ste mali minulý mesiac dostatok a bude tomu tak aj tento mesiac. S partnerom sa budete môcť jeden na druhého spoľahnúť. Zdravotne sa nebudete cítiť najlepšie. V týchto dňoch sa odporúča oddychovať, relaxovať, možno zájsť na masáž a podobne.

VODNÁR (21.1. - 19.2.)

Problémy, ktoré ste mali s komunikáciou, sa začnú zlepšovať tento mesiac. Pocítite úľavu a pochopenie okolia. Zdravie budete mať v poriadku. Nečrtá sa nič hrozné, len únava a zníženie energie. Ujasňujete si čo chcete od života a ľudí okolo Vás.

RYBY (20.2. - 20.3.)

Budete robiť zásadné rozhodnutia v láske či rodinných záležitostiach. Prednedávnom ste pravdepodobne zažili zmeny v zamestnaní alebo hrozilo, že o prácu prídete. Je dosť možné, že Vám ponúknu prácu o akej sa Vám ani nesnívalo.

BARAN (21.3. - 20.4.)

Zdravie nebude úplne v poriadku - bolesti hlavy, reumatické bolesti a podobne. Tento mesiac buďte veľmi opatrný pri šoférovaní. Budete sa musieť vyrovnať aj s možnými zmenami v zamestnaní.

NÁŠ TEST

Zaľúbite sa na jar?

Jar je obdobím, keď sa príroda prebúdza do života. A aj v ľuďoch sa prebúdza túžba po nežných citoch. O tom, že láska je najlepší liek, netreba nikoho presviedčať. Nie každému je však dopriata. K tomu, aby ste sa zaľúbili, do veľkej miery prispieva vaša podvedomá pripravenosť na citovú investíciu. Možno to ani netušíte a podvedome sa rozhliadate po niekom novom a iní, čo sa rozhliadajú navonok, netušia, že nie sú ešte ochotní alebo schopní investovať dôveru a odovzdanie sa do víru lásky, a preto sa im nedarí. Ak chcete vedieť s istotou, na čom ste, odpovedzte na nasledujúce otázky:

1. Rodina vám v poslednom čase vyčíta náladovosť?
2. Rozhodli ste sa schudnúť, ale nikomu ste to nepovedali?
3. Na rozdiel od minulosti ste vydržali niekoľko dní jesť naozaj zdravo?
4. Keď sa vidíte v zrkadle, hovoríte si, že to nie je také zlé?
5. Snívate o exotickej dovolenke a listujete v katalógoch?
6. Napadlo vám, že ste už dlho neboli v kine?
7. Pristihli ste sa, že stojíte pred výkladom s oblečením?
8. Po dlhšom čase ste sa vybrali do posilňovne?
9. Inokedy na narodeniny kolegov zabúdate, ale tentoraz ste premýšľali, čím urobiť radosť?
10. Pozvánku na pravidelný večierok inokedy hádžete do koša, ale teraz ste si ju dali na stôl, pretože tam možno pôjdete?

Vyhodnotenie:

Osemkrát ste odpovedali áno: Aj keď je isté, že nie všetky zo spomenutých situácií prežívate, už osemkrát ÁNO znamená, že tužíte po láske. Možno to má byť iba krátka romantická aférka, možno nový životný partner, alebo sa vám jednoducho prejedla samota. Neklamte sa a choďte čo najčastejšie von s priateľmi do kina, alebo na výle-

eprasa.pl 0a467909c9

ty. Veď jar je už dávno tu. „Netlačte však na pílu.“ Všetko má svoj čas a veci, ktoré získavame násilím, nás napokon urobia nešťastnými.

Štyrikrát ste odpovedali áno: Ste na rozhraní a neviete, čo by ste chceli. Nechcete byť osamelí, ale ani sa nechcete dostať do situácie, aby vás niekto akokoľvek obmedzoval, preto váhate a čakáte čo Vám osud prinesie do života v túto jar.

Menej ako trikrát áno: Nemáte záujem o lásku, pretože nechcete si komplikovať svoj usporiadaný život. V minulosti to nedopadlo dobre a teraz ste radšej v spoločnosti priateľov a bez záväzkov. (aj)

Stretnú sa dvaja:
”Ako sa má tvoj nový papagáj?”
”Umrel týždeň po tom, čo som ho kúpil.”
”Čože, a prečo?”
”Na vyčerpanie. Súťažil s mojou ženou v ukecanosti.”

***

Keď vytiahnem žalúzie, stratím všetky ilúzie.

***

- To je neslýchané! - rozčuľuje sa hosť na recepcii. - Včera ste mi tvrdili, že beriete za izbu dvesto-tristo korún, a teraz mi účtujete päťsto.
- No a koľko je dvesto a tristo?

***

V obchode:
- Pani, košík!
- Vari hryziem?!

***

Na vojne príde veliteľ pred svojich vojakov a pýta sa ich:
- Vie tu z vás niekto hrať na heligón?
Prihlásili sa štyria. A veliteľ na to:
- Výborne, nafúkate člny.

***

Na ulici plače malý chlapček. Stretne ho staršia pani:
- Čo sa ti stalo?
- Ja som sa stratíííl.
- Ale neplač, - utišuje ho. - A svoju adresu poznáš?
- No, poznám. Petrik, zavináč, zoznam, bodka, eská.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
skierowanie	sprievodný list
kręg	stavec
trzon kręgu	telo stavca
wyrostki kręgowe	výbežky
łuk kręgowy	oblúk
kosztorysant	odhadca nákladov
lapbook szkolny	školský lapbook
chłonność rynku	objem trhu
opodatkowanie ryczałtem	paušálne zdanenie
transakcja switch	switchová operácia

OSEMSMEROVKA

Tajnička vznikne zo 40 nevyškrtaných písmen.

Riešenie: .....

Slová: ALAMO, ANTRAX, BANKY, DALILA, DEKANÁT, DYNAMIT, ENTITA, ETAPY, FILMÁRI, FORINT, IDOLY, INFARKT, INFERNO, KONIEC, KRVIČ, KYSAK, MAFIA, MATRICA, MLIEČ, NÁROD, NOMÁD, NORMA, OŠATENIE, PLAKETA, PLAST, PLETIVO, POCHOD, PRAVEK, PRENOS, ROMÁNY, SKLADBY, SKRAT, SNÍMKA, SPRAŠ, STRACH, TÁBORY, TARNOV, TIBAVA, TMELY, TRAKY, TREFA, TULENE, UMENIE, VALACH, VAZAL, VIERA, ŽUMPA.

T	N	Y	P	A	T	E	I	Č	K	Y	S	A	K	T	V	O
E	I	Ľ	P	K	Á	K	A	É	T	N	D	H	N	O	N	N
T	E	M	L	M	B	S	B	M	K	Á	O	I	O	R	L	D
O	U	N	A	Í	O	I	E	K	R	M	R	D	E	Y	Á	D
Ž	O	L	K	N	R	L	K	P	A	O	Á	F	Á	M	Z	Č
A	T	N	E	S	Y	É	O	L	F	R	N	B	O	E	E	Z
X	A	R	T	**N**	**A**	**D**	**Š**	**E**	**N**	**I**	**E**	N	T	I	T	A
D	P	R	A	V	E	K	A	T	I	N	L	I	L	A	R	C
O	A	D	S	K	R	A	T	I	Š	N	B	M	V	E	E	I
CH	A	L	A	V	Y	S	E	V	F	A	E	A	Á	I	F	R
O	N	N	I	T	A	R	N	O	V	A	Z	M	N	R	A	T
P	Á	Č	Y	L	O	D	I	A	L	A	M	O	U	K	I	A
T	I	S	P	R	A	Š	E	A	L	S	K	L	A	D	Y	M

eprasa.pl 0a467909c9

Pri cestách po Slovensku je možné objaviť rozličné zaujímavé miesta, ktoré sú jedinečné svojím charakterom. O niektorých vám prinášame pár informácií.

Termálny prameň Kalameny

V Kalamenskej doline, v Chočských vrchoch si môžete užiť termálny prameň. Je asi 1 km severne od obce Kalameny. Vznikol umelým vrtom z roku 1991 – 92 s teplou vodou – približne 33°C. Okolo vrtu bolo vybudované umelé jazierko s rozmermi 20×10 metrov, čo umožňuje bezplatné kúpanie aj mimo letného obdobia. Voda

je iba slabo mineralizovaná, má silný sírny zápach a jej sfarbenie je jemne oranžové. Výver vody na povrchu vytvára fontánku, okolo ktorej je možné sa posadiť a nechať sa týmto tlakovým prúdom masírovať. Neďaleko jazierka sa nachádza aj ohnisko s posedením a niekoľko lavičiek na oddych. Okolie dýcha pravou lesnou atmosférou.

Vyhliadková veža Hradová

Nachádza sa na vrchole kopca Hradová na severnom okraji mesta Košice. Priestorová oceľová konštrukcia doplnená drevom, ktoré je použité ako nášľapná vrstva podlahy, je vysoká 21,51 m. Štvornohý stôl má konzolové vyloženia troch vyhliadkových terás (1. vo výške 10,88 m, 2. vo výške 13,6 m a 3. najvyššia vo výške 16,32 m). Na terasách sa nachádzajú reliéfne mapy s vyznačenými najvyššími vrchmi v okolí a ďalekohľady. Vežu postavili v roku 1987 na mieste starej drevenej Rákocziho rozhľadne. Ku rozhľadni sa dá dostať autobusom košickej MHD (zastávka Výhliadková veža) alebo autom (z parkoviska štátnej cesty Košice - Kavečany) a ďalej po chodníku pre peších. Jedná sa o nenáročnú približne 20 minútovú prechádzku vhodnú pre každého. Vyhliadková veža ponúka svojim návštevníkom prekrásny výhľad na samotné mesto Košice, do Košickej a Hornádskej doliny ako aj na okolité

pohoria. V bezprostrednej blízkosti veže je aj altánok s verejným ohniskom. Pre deti je tu pripravený náučný chodník. Vstup na vyhliadkovú vežu je spoplatnený a otvorená je od júla do konca októbra (max. súčasný počet osôb na objekte je 20). Možnosť dohody jednorazového vstupu pre skupinu mimo riadnej prevádzkovej doby.

Dom hore nohami na Liptove

Futuristická (moderná) stavba alebo len kuriozita, ktorá má upútať vašu pozornosť? Dom hore nohami na Liptove pri Liptovskom Mikuláši spĺňa obe požiadavky. Za jeho vznikom je prejav frustrácie nad byrokraciou, a práve vďaka tomu patrí dnes medzi najnavštevovanejšie miesta v okolí. Domček stojí na streche a ponúka plne zariadenú kuchyňu či toaletu, všetko je ako inak obrátené hore nohami. V každej izbe môžete prežiť dobrodružstvo s rozprávkovými postavičkami a vcítiť sa do role Snehulienky, Červenej čiapočky a myšiaka Mickeyho.

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej:
portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 6,00 zł; rocznie – 72 zł

CENY PRENUMERATY 2025
DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 6,00 zł, półrocznie: 36,00 zł, rocznie: 72,00 zł
INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **11,60 zł**, półrocznie **69,60 zł**, rocznie **139,20 zł**
zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: na Słowację: **12,00 zł** – rocznie **144,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 21,00 zł – rocznie: **252,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

eprasa.pl 0a467909c9

10. miesto v mladšej skupine Patrycja Kasprzak z Jablonky - Borov

10. miesto v staršej skupine Milena Trzop z Čiernej Hory

Víťazné práce z výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša 2024/25

14. miesto v staršej skupine Martyna Twardosz z Harkabúza

8. miesto v staršej skupine Aleksandra Mikłusiak z Veľkej Lipnice

7. miesto v staršej skupine Beata Lichota z Harkabúza

8. miesto v mladšej skupine Blanka Zubrzycka z Nedece

9. miesto v mladšej skupine Dominik Szczerbiak z Chyžného

12. miesto v staršej skupine Norbert Pawlak z Veľkej Lipnice

Reprodukcia: A. Jendžejčíková

eprasa.pl 0a467909c9

PODPORTE

1,5%

z vašej dane

SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

a tým aj sami seba, regionálnu kultúru, našu činnosť a naše spoločné úsilie, aby Slováci a slovenčina v Poľsku pretrvala aj naďalej!

KRS 0000254010